

Har 12@7-85

me 6-12t

1000 7-6

SERAPHICI
DOCTORIS

S. BONAVENTURÆ.

TRACTATUS,
DE SEX ALIS
Seraphim.

p. alleg.

MEXICI

Ex Officina Francisci Salbago

Anno 1629.

Superiorum permissu.

2 ER A P H I O T

DOCTORIS

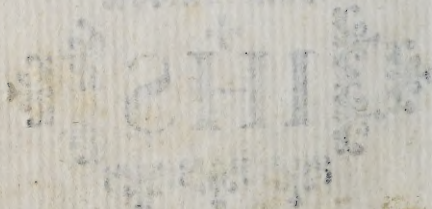
S. BONAVENTURAE.

TRACTATUS

DE SEX ARTIBUS

LIBER PRIMUS

LIBER PRIMUS

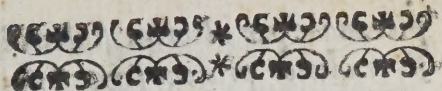

LIBER PRIMUS

EX OFFICINA REGIAE BIBLIOTHECAE

ANNO 1850

EX OFFICINA REGIAE BIBLIOTHECAE

SERAPHICI DO-
CTORIS

S. BONAVENTURAE
TRACTATUS

DE SEX ALIS
Seraphim.

PROLOGVS.

A occasione Sa Prou.
pienti, & adde 9
tur et Sapien-
tia: ait Sap: Cū
igitur ex leui
saepe occasione: sapiens materiā
sumat altioris Sapiētiae, qui etiā

A 2

ple-

plerumque per alterius stultitiā
 fit eruditior præsens scriptū po-
 test nobis & nondum in officio
 regiminis ad plenū exercitatis,
 ad perfectam discretionem boni
 & mali aliqualem dare occasio-
 nem ulterius cogitandi, & ex
 defectibus, quos hic considerat,
 diligentius requirendi altiora,
 siue utiliora, & etiam plura quā
 hic ponantur necessaria religio-
 so ad regimen subditorum; quia
 legimus aliquando sapientes,
 etiam ex naturali quadam bru-
 torum animalium solertia, sum-
 pisse considerationis industriam
 ad aliquas artificiales peritias
 excogitandas.

QVOD INCIPIENTES
propter multa magistro in-
digent. Cap. I.

HÆc tibi scribo, vt i. Ti-
scias, quomodo mot. 3.
oporteat te in do-
mo Domini con-
uersari, quæ est Ecclesia Dei
vini. Paulus discipulo suo Ti-
motheo, quem præfecerat Ec-
clesiæ Ephesi Episcopum, scri-
bit duab^{us} epistolis dicēs, quo-
modo conuersari debeat in of-
ficio regiminis commissi, vt
qui iam ab eo didicerat sanctē
vivere per se, sciret etiam, qua-
liter deberet & alijs vtiliter,
& meritorie præfic. Magna

enim differentia est inter scire
humiliter subesse, & pacifice
coesse, & utiliter praeesse. Ber-

Ser. 23 nar. Multos cernis sub magi-
super sterio quietè viuere, quos si iu-
Cant. go absoluas, videbis non pos-
se quiescere, nec à qualibet re
innoxios se seruare. Rursum
quosdam inuenies, cum omni-
bus (quantum in se est) pacifi-
cè viuere, minimè quidē egen-
tes magistro, nec tamen ido-
neos magisterio. Quadā siqui-
dem, bona mediocritate con-
tenti sunt, sicut eis mensuram
gratię paritus est De^o. Socia-
liter enim inter fratres sciunt
& pacificè viuere, supra fra-
tres vero positi, non solum in-
utili.

inutiliter præsunt, sed et insipienter præsunt, & nequiter, utrisque ergo prioribus meliores existunt, qui superiores esse sciunt. Vnde nō Exod. passim quolibet de populo 18. docetur Moses ceteris præsistere, sed eligere ex omni populo viros gnaros, & idoneos, qui iudicent populum omni tempore.

2. Qui enim suscipit officiū ut alios bonos faciat, oportet. ut hanc bonitatis disciplinā prius in se studiosē exercendo didicerit, & ex frequenti usu in habitum verterit. Vnde Dominus prius iegitur fecisse, quæ post erat verbo docturus:

8

iuxta illud Act. 1. coepit Iesus
facere, & docere. Incipientes
indigent magistro, vt docean-
tur quæ ignorant scilicet, salu-
ti sue, & profectui necessaria &
utilia, quid vitare debeant,
quid sapere, quid facere, quid
sperare, quid timere, & inter-
minus vel magis bona, vel ma-
la discernere, dicente Paulo.
Heb. 5. Indigetis vt vos doceamini,
quæ sint elementa exordij ser-
monum Dei. Item, vt exercean-
tur in operibus virtutum, quia
non sufficit scire bonum, nisi
etiam opere exerceatur, sicut
qui audit medicinæ scienciam,
& postea practicando exercet
eam, quia exercitium operis
ple-

9
plenius inprimis menti cuiuslibet disciplina peritiam, quā solus auditus. Et quia imperfecti segniter se in virtutum studijs exercere solent, expedit, ut ab alio ad hoc aliquando compellantur.

3. Ideo magistri solent discipulos suos (quos perfectos cupiunt fieri) in diuersis virtutum exercitijs occupare modo in operibus humilitatis, modo fraternæ charitatis, modo sobrietatis, modo deuotionis, modo patientiæ, castitatis, taciturnitatis, obedientiæ & aliarum virtutum, ut & ipsæ virtutes sic exerceantur & vsitentur, & vitia his contraria

NO

expugnētur: quia quantō magis virtus proficit, tanto plus vitium oppositū debilitatur, *Ephes.* teste Apostolo, qui ait educate illos in disciplina, &c. Item vt custodiantur, ne aut in peccatum labantur, aut minus discretē in virtutum operibus exerceantur. Teneræ enim mētes, & a peccati affectu nondū plenē deterfæ, sæpē magis timore humano quàm diuino a voragine peccati detinentur. Ideo talibus expedit, superiorum magisterio subijci, per quos a periculis retrahantur, sicut paruuli à matre comminante ab aquæ mersione, & luporum morsibus, defendūtur.

Nam

Nam ait Sapiens. Prou. 2. 'Ser-
 uabit te, vt eruaris de via ma-
 la, & ab hominibus qui per-
 uersa loquuntur. Item, vt corri-
 gantur, quia peccatum trahit
 semper ad deterius, sicut vna
 febris præbet sæpè incentiuū
 alteri grauiori, & vulnus ali-
 quando generat fistulam, nisi
 medicorum præcaueatur soler-
 tia. Ita, qui labitur in culpam,
 difficulter per se corrigitur,
 nisi fortioris auxilio fulciatur.
 Propter hoc enim vult Deus
 minoribus maiores præesse, vt
 si ceciderint in peccatum, vel
 in aliquo negligentes fuerint
 & incauti, per eorum admoni-
 tiones, correptiones, coertio-
 nes

nes, & castigationes emenden-
 tur, quia si arbitrio suo relin-
 querentur, fortè nec reatum
 suum agnoscerent, vel corpen-
 tes diutius in cœno voluta-
 rentur, vel profundius merge-
 rentur, iuxta illud Iudæ. Hos
 quidē arguite iudicatos, &c.
 Necessè ergo est, eos magistro
 humiliter esse subditos, quia
 nisi quis medico obedienter
 obtemperarit, non poterit ab
 infirmitate sanari. Infirmita-
 tes in homine, sunt passiones
 vitiorum, dicente Luc. Dedit
 illis virtutem, & potestatem
 super omnia demonia, &
 ut languores cu-
 rarent.

Lucæ.

9.

13
QUI SVNT QUI MA-
gistro non indigent.

Cap. II.

QVI autē pro se ma-
gistro non indigēt,
debent ita esse sciē-
tia illuminati, quod
nihil errent in his, quæ scire
necessariō eos oportet, & qui
decipi non possint ab hominē
vel a proprio sensu sub specie
boni, donum discretionis spi-
rituum diuinitus adepti: iuxta
illud. Vbique, & in omnibus *Phili.*
institutus sum. Debent etiam 4.
feruore deuotionis ita esse re-
pleti, quod sine alterius im-
pulsu nouerint seiplos ad om-

ne

14

ne virtutis exercitium fideliter extendere, prout semper fuerit optimū: tette Paulo, qui

Philip ait. Quae retro sunt oblitus ad
3. ea quae priora sunt, extendens

me ipsum, &c. Debent quoq; amore bonis esse affecti, vt quasi naturaliter omne malū horreant, & omne scandalum studiose declinent: & sine offensa quietè cum omnibus cōuersentur. Sine offensione (inquit Apostolus) estote Iudaeis & gentibus.

1. Cor.

10.

2. Debent etiam ita esse humiles in omnibus, vt nec de bonis habitis extollantur, nec nullis omninò carere praesumant: vt omnes excessus cogi-

tatio-

tationis, locutionis, & omif-
 sionis in se subtiliter diudi-
 cent, & districtè castigando
 enrendent. Et in his omnibus
 sint ita stabiles, quod nec leui-
 tate, nec distractione aliqua,
 nec difficultate, vel metu à sta-
 tu suo valeant immutari. Vn-
 de Apostol. ait: Quis nos sepa-
 rabit a Charitate Christi? &c. *Rôm.*
 Quia verò tales difficile est 8.
 reperiri, ideo paucis conue-
 nit viuere absque obedientiæ
 iugo. Ideo, & qui alijs præfunt
 vt melius, & cautius agant, ne-
 cesse habent alijs subesse, a
 quibus regantur, vsque ad sum-
 mum omnium Pontificem, qui
vice Christi caput, est totius
Eccle-

Ecclesia militantis.

3. Qui ergo alijs præesse debent, vtiliter oportet eos varijs esse præditos virtutibus & alias habere ad se, quibus irreprehensibiliter vivant ad suos superiores, quibus humiliter eis in quibus debet, obediunt, & alias ad subditos, quibus eos meritorie regant, & ad meliora promoveant. Licet autem omnes virtutes eminenter habere debeat, qui ex officio habet omnes virtutes docere, tamen quia numerus separatus est primus perfectus numerus sui generis perfectionis, constans ex suis partibus aliquoties, ideo bonus animarum

rum rector (maximè religio-
sus) inter cæteras, debet singu-
laribus virtutibus præfulgere
sicut Isaias scribit 6. cap. di-
cens. Seraphim, quæ sunt præ-
eminetiora, cœlestium spiri-
tuum agmina, sex alis ornata.
Et fortasse ideò in tali simili-
tudine sanctissimo Patri no-
stro Francisco in illa gloriosa
visione Dominus apparuit,
quâdo eum passionis suæ stig-
matibus insigniuit, vt ostende-
ret, sic alatos spiritualiter esse
debere, qui eius familiæ utili-
ter præesse deberent. Sic &
quatuor animalia singula, vt
dicitur in Apocal. habe-
bant alas senas.

Apoc.

4.

B

QVOD

QUOD PRIMA ALA
 prælatorum, esse debet zelus
 Iustitiæ. Cap. III.

P R I M A ala Recto-
 ris animarū est zelus
 Iustitiæ, qua non po-
 test aliquid iniustū,
 sine cordis murnure, in se &
 in alijs sustinere. Tantū enim
 quisque bonus estimādus est,
 quanto plus, & purius odit
 malum. Quantum enim res
 diligitur, tantum de eius de-
 structione doletur. Vnde no-
 tandum quod sunt quatuor
 hominum genera in religio-
 ne, vel in Ecclesia, quos bonos
 dicere solem⁹, Primi sunt, qui
 malum

malum non faciunt, nec tamē
 in bonis operibus se studiose
 exercent, vt qui quietē, & pa-
 cifice cum alijs viuunt, nullū
 offendentes, nec prauo opere
 scandalizantes, vt habetur in
 1. Reg. cap. 25. Homines isti sa-
 tis boni fuerunt, & non mole-
 sti, &c. Nam & in vsu habem⁹,
 tales dicere bonos esse, qui
 mites sunt moribus, & socia-
 liter se cum omnibus habent-
 es, licet alias quoad virtutū
 exercitia, aliquatenus defides
 videantur. Pueri etiam bapti-
 zati, eodem modo boni iudi-
 cantur. Secūdi sunt meliores,
 qui mala nulla faciunt, insu-
 per bonis operibus se frequen-

ter exercent, in sobrietate, castitate, humilitate, dilectione proximi, & orationis instantia, & similibus quę intelligunt esse bona. Sed hoc habent proprium, quod sicut nihil negligunt ex his, quę possunt, & sciunt, ita etiam videtur eis sufficere bonum, quod faciunt, nec ad ampliora, & perfectiora sanctitatis desideria incallescunt. Sufficit eis tantum vigilare, tantum orare, tantum pro Deo dare, vel ieiunare, vel laborare, & huiusmodi: & his contenti quiescunt, altiora alijs relinquentes: vnde Eccles. dicit: Deprehendi nihil esse melius quàm latari hominem

Cap. 3.

nem

nem in opere suo, & hanc esse
 partem illius. Tertij sunt ad-
 huc his meliores, qui malum
 detestantur & fugiunt, & bona
 quæ possunt studiosè exercēt,
 & cum omnia fecerint, quæ va-
 lent, parùm se fecisse reputāt,
 respectu eorū quæ desiderāt,
 scientes, quod corporalis exer-
 citatio ad modicum utilis ab
 Apostolo perhibetur. Et ideò *1. Tim.*
 virtutes mentales, & internæ *4.*
 deuotionis saporem, & Dei fa-
 miliarem notitiam, & amoris
 eius experientiam suspirando
 desiderant, nihil se esse, vel ha-
 bere indicantes; nec aliquam
 consolationem de tempora-
 libus, vel spiritualibus recipiē

tes,quandiu pro voto pradi-
tis virtutum exercitijs,& de-
uotionis dulcedine non fruun-
tur:nec tamen contra aliorum
vitia,& peccatorum pericula.
Zelo feruoris inflammantur,
cupientes omnes esse bonos,
& beatos, sed vbi hoc non in-
ueniunt,nullo doloris vulnere
sauciantur,sibimet intenti &
Deo. Tales ad aliorum regi-
men vocati,minus in hac par-
te sunt idonei , quia propriæ
quieti curam illorum postpo-
nunt.Iuxta illud Iudic. 9.cap.
Nūquid possum deferere dul-
cedinem meam,fructusq; sua-
uissimos,& ire vt inter cetera
ligna promouear ? Quarti
sunt

sunt optimi, qui cum prioribus bonis innocentia, & virtutum Zelo iustitia, & animarum calant, qui non recipiunt consolationem de propria salutis profectibus, nisi alios secum trahant ad Deum: exemplo Domini, qui cum in se plenius semper haberet gaudium, non contentus gloriam solus habere, exiit assumpta forma serui, multos filios in gloriam secum adducere opere, & doctrina.

2. Zelus enim Iustitie, quasi coccus bis tinctus duplici charitatis colore rutilat, amoris nempe Dei, & proximi. Amor Dei non tantum desiderat eius dulcedine frui, & ei adherere,

sed etiam diligit eius beneplacitum impleri, eius cultū ampliari, & honorem sublimari: vult enim eum ab omnib⁹ agnosci, ab omnibus amari, ab omnib⁹ ei serui, & super omnia honorari. Amor proximi desiderat non tātum eius corporalē, & temporalē prosperitatē, sed magis eius aeternā salutē. Vbi ergo charitas ista perfectior, ibi feruētius desiderium ista promouēdi, & instantius studiū, & purius gaudium vbi hac inuenit. Charitas enim (teste Paulo) nō querit quæ sua sunt, sed quæ Dei sunt: Quātū verō diligis Deū, & quæ Dei sunt purius desideras,

ras , tantum doles de offensa
 Dei, vbi vides eum non agnos-
 ci, & ideò inhonorari , vbi vi-
 des eum non amari, & ei non
 obediri, & eius cultū destrui,
 & aduersarios multiplicari, &
 latificari. Et quantum diligis
 salutem proximi, tantum affli-
 geris de perditione eius, & no-
 cumento profectus eius. Et li-
 cer hæc charitas requiratur in
 omnibus amicis Dei, maxime
 tamen in Vicarijs Dei, qui se-
 cundum cor Dei moueri de-
 bent amore iustitiæ , & odio
 iniquitatis, iuxta illud Plsami-
 stæ. Dilexisti Iustitiam, &c. In
 stititiæ potest hic dici , obser-
 uantia omnium quæ saluti, vel

P. 44

Bj

pro-

profectui animarum necessaria sunt.

3. Horum quædam procedunt a lege æterna, vt puræ virtutes, humilitas, castitas, charitas, misericordia, & similes, sine quibus nullus quocunque tempore poterit saluari, ad quæ etiam præcepta Dei in veteri, ac noua lege maxime ordinantur. Sicut Dominus dicit ad dilectionem Dei, & proximi totam legem, & Prophetas spectare, iuxta illud Matt. 22. In his duobus mandatis, &c. Quædam procedunt ab humana vice Dei institutione, vt quæ per Ecclesiam pro cõmuni vtilitate canonicè sunt præ-

præcepta (sicut ritus Sacramētorum, & aliorum ad iuris positui præcepta pertinentiū) iuxta canonum statuta, ab omnibus obseruentur, ita, vt quilibet obseruet illa, quæ conueniunt suo statui, & communiter omnibus imperata, laicis, vel Clericis. Quædam ex voto proprio conueniunt, vt ea ad quæ nemo cogitur. Sed qui ea sponte voverit, iam velut ex præcepto Dei compellitur obseruare, vt continentia religionum, & obedientia, & abdicatio proprij in monasterio, & alia quæ per regulam, vel cuiusque ordinis definitiones, ei⁹ professoribus imponuntur.

Vnde

Vnde dicitur in Deut. 23. Cū
votum voueris Domino, non
tardabis reddere, quia requi-
ret illud Deus : & si moratus
fueris, reputabitur tibi in pec-
catū: si nolueris polliceri, abs-
que peccato eris. Quod autē
semel egressum est de labijs
tuis, obseruabis & facies, sicut
promisisti Dño Deo tuo, & pro-
pria volūtate & ore tuo loqui
tus es. Quædam procedunt ex
quadam habilitatione profe-
ctus spiritualis, quamuis alias
non forēt necessaria saluti, vt
omnis disciplina Diuini offi-
cij, & singulorum officiorū in
religione, & officiorum, & tē-
porum in silentio, vi&u, & ha-
bitu

bitu, labore, vigilijs, & cæteris
 spiritualibus disciplinis, in
 quibus singularum obseruan-
 tiæ variantur, sicut cuique vi-
 sum fuerit expedire.

4. Quamuis autē in his nō
 tanta vis salutis existat, quasi
 sine his non sit salus, tamen
 transgressio eorum deformat
 religionis decorem, & profe-
 ctum spiritualē, & aliorū ēdi-
 ficationem solet impedire. Si-
 cut enim amor Iustitiæ studio
 se ista in se, & in alijs promo-
 uet, & congaudet, ubi videt
 ista sollicitè obseruari, ita è cō-
 trario dolet, & vritur, & accē-
 ditur pro transgressione illorū *Psalm*
cum Psal. qui ait: Nonne qui 183
oderunt

oderunt te, &c. Quodam uero
 intimo sapore discernit, ut
 magis doleat de grauioribus
 transgressionibus, & de leuioribus
 minus. Sapiens enim quasi
 que res ponderat prout sunt,
 tam bonas quam malas. Insuper
 autem quandoque magna pro
 paruis reputat, & leuia quasi
 maxima ponderat, trabem festu-
 cam iudicat, liquando culicem,
 deglutiendo Camelum. Deci-
 matis mentam, & rutam, & re-
 linquitis quæ grauiora sunt
 (ait Saluat.) Tales Zelo pro-
 prio feruntur, & non spiritu
 Dei in hac parte aguntur. Si-
 cut quidam pro vna inclinatio-
 ne in choro neglecta, plus ac-

Lucæ.
 II.

gen-

cenduntur puniendo, quā pro
longa detractione de alio re-
ligioso excitata. Grauius in-
dignantur pro versiculo, & ru-
bricula neglecta, quā pro mag-
na perturbatione cum scanda-
lo procurata.

5. Principaliter igitur ca-
uenda, & dolēda est transgres-
sio Præceptorum Dei, deinde
inuiolabiliū præceptorū San-
ctæ Ecclesiæ, deinde illorum
quæ sibi voto voluntario sibi-
met quisque fecit necessaria,
vt regula, res obseruantia, ma-
ximè quæ sub præcepto sunt
statutæ. Deinde omnia scanda-
la speciē mali quācunque ha-
bētia, nempe auaritiæ, super-
biæ,

bię, inuidię, castrimargię, iracundię, suspectę familiaritatis, inobediencię, & finilium vitiorũ, quę odorem famę religiosorũ, quo alij fideles debent ab eis edificari, & ab eis discere quid cauere debeant & facere, foetere faciũt, vt magis per eos inficiantur scandallo, quam reficiantur virtutis exemplo, dicente Apost. Nomen Dci per vos blasphematur inter gentes. Facilius autę grauius peccatũ occultũ curatur, quam tale scādalũ: quia illud per secretam potest sanari pœnitentiã, scandalum autem vix auellitur à cordibus omnium, ad quos fortę peruenit.

Ad Ro.

2.

nit. Deinde cauenda est perturbatio studij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera religio, & omne virtutis exercitiū impinguatur. Arida est omnis religio, quæ non oleo isto fagiatur. Instabilis est bonorum operum structura, quæ deuotæ orationis frequentia nō cōpaginatur, sicut paries lapidum sine cāmēto. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutū machina incipit deficere, & propinquare ruine. Lampades fatuarum Virginum sine oleo extinguuntur, vt ait Mat. c. 25. Deinde cauēda est negligētia exterioris disciplinæ, quæ pro
C deco

decore religionis, & habilita-
 tionis profectus spitualis sta-
 tuta est, cuius desertio signū
 est neglectæ conscientia, & in-
 terioris leuitatis. Talis autē
 disciplina obseruātia non ita
 mandatur, quasi aliter non li-
 ceat viuere, sed quia sic magis
 cōuenit propter honestatis cō-
 formitatem, & vniformem fra-
 trum conuersationē, ne pro li-
 bito quisque uiuat, & faciat,
 vnde fortē alij turbētur. In ta-
 libus autem obseruantijs, quę
 in se indifferētes sunt, sed pro-
 pter aliud statuta, vt dictum
 est, maior est habenda diligen-
 tia, vt benē seruentur, quā scru-
 pulosē timendum, si ex aliqua
 fur-

Nota

surreptione quandoque trans-
grediantur, nisi forte consuetu-
do generaret deformitatē, &
dissimulatio negligētiam nu-
triret, tunc propter aliud ma-
lum consequens præcauendū,
Zelus disciplinæ dormire non
debet.

6. Verus igitur iustitiæ Ze-
lator primò cauet, ne malum
aliquo modo faciat, vel do-
ceat. Secundo ne licentiet, vel
concedat quacumque impor-
tunitate seu circumuentione
mollitus. Tertio ne faueat, vel
diligat fieri, etiā si eo irrequi-
sito fiat, vel absente. Quarto
ne dissimulet, & taceat quasi
nesciens, cum ad eū pertineat

arguere, & ostendere quantū
malum sit, & deterrere, ne ulte-
rius audeat similia attentare.

Quinto ne inultum esse patia-
tur, quia aliquod bonū parit
peccati castigatio, scilicet
quod ipse qui fecit, prohibe-
tur ultra peccare: dicēte Dño.

Ioan. 5

Iā noli peccare, ne deteri⁹ ti-
bi aliquid contingat. Itē, quia
purgatur à peccato, ne à Deo

Prou.

23.

postea durius puniatur: ait e-
nim scriptura. Tu virga percu-
ties illum, & animum illius de
inferno liberabis. Itē quia per
hoc alij erudiūtur, vt caueant
similia perpetrare, iuxta illud

Prou.

19.

Pestilente flagellato, sapiētior
erit paruulus, id est, tenellus,

&c

& nouus cantior esse discet.
 Item ipse Prælati Vicarius
 superni iudicis liberat animā
 suam a peccato negligētiā, of-
 ficiū suum sic implēdo. Quod
 quia Heli sacerdos non fecit,
 mortis sententiam cum filiis
 peccantibus excepit: vt habe-
 tur 1. Reg. 4.

7. In hoc enim differūt lau-
 dabiles religiones, & iam di-
 lapsæ, non quod nullus peccās
 in laudabilib⁹ reperiatur, sed
 quod nullus impunè peccare
 sinatur, & peccandi aditus stu-
 diosè præcludantur: & incor-
 rigibiles, & alios inficiētes eli-
 minentur, & boni foueantur,
 & diligantur, vt perseuerent,

& in melius semper proficiat.
 Nam cum in conuocatu Angelorum ante confirmatione, & ordine Apostolorum sub magisterio Christi reperta sit prauitas, quis ordo bonorum in terra audeat sibi arrogare hanc prerogatiuam, quod peccatum in eo non sit? quia, & si plurimi per Dei gratiam immunes ibi fuerint, sed non omnes. Vos

Ioann. mundi estis, sed non omnes: ait
 13 Dñs. Bonis enim quandiu sunt hic in statu merendi, expedit aliquos malos secum habere, qui eis sint maioris occasio meriti, quibus cõpatiantur in malis suis, contra quos Zelus eorum inardescat, quos corri-

gere laborent, quibus similes
 fieri pertimescant, qui eis sint
 tentationis materia, à quibus
 etiã persecutiones sustineãt, &
 ex quorum consideratione cõ
 fusi humiliantur, quia tales nõ
 sunt: admoneantur gratiarum
 actionis ei, qui custodit eos,
 ne tales efficiantur. Si autem
 deessent bonis prædictarũ vir
 tutum occasiones, merita ip
 sorum tanto fierent etiam mi
 nor: a dicẽte Paulo. *Qua enim Gal. 6.*
 seminauerit homo, hæc & me
 tet. Nec tamen diligendi sunt
 mali, seu fouendi, sed toleran
 di: maxime quorum occulta
 sunt mala, & alios nõ inficiũt,
 & est spes de correctione ipso

rum. Vbi verò ista defecerint, ibi sine graui detrimēto sustineri non possunt: & ideo eliminandi sunt, ne putetur eorum prauitas bonis placere. Interim etiam dum tolerātur, puniendi sunt stimulis admonitionum, correctionum, confessionum, & castigationum, vngendi etiam fomentis exhortationum, consolationū, orationū, & promissionum, si forté conualescant de infirmitate, & fortes fiant. Præcludēda est eis via peccandi, & temptationis aditus obstruēdi, quod etiam bonis expedit, ne oportunitas malifaciat eos deteriores.

8. Prælatus enim Vicarius Dei, cui data est potestas a Domino super familiam suam, & cui debent subditi ea de causa vice Dñi obedire, si non corrigit delinquentes, si permittit sub se vitia crescere, & consuetudines malas oriri, & iam exortas roborari, & dillatari, si videt regulares obseruantias dilabi, & trāsgressiones multiplicari, & pro posse nō obuiat tām presentibus malis, quam imminentibus, triplicem Deo reddet rationem. Primò pro sua negligentia, quando non fecit ad quod officio tenebatur: nam ait, Cum essetis ministri regni illius, non recte iudi-

Notēt
Præla
ti, & ti
mēt.
sap. 6.

C5

castis

cattis, nec custodistis legē iustitiæ, neque secundum voluntatem eius ambulastis. Horré dè, & citò apparebit vobis, quoniam iudicium durissimū his qui præsumunt, fiet, &c. Secūdo, quod omnia peccata subditorum, quæ poterat, & debuerat corrigisse & præcauisse, imputantur ei: vnde dicit Ezech. 33. 'i non fuerit locut⁹, vt custodiat se impi⁹ à sua via, ipse in impietate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requirā. Tertiò pro abusione honoris, & potestatis sibi coliatæ, quam ad propriam gloriam & cōmodum retorlit, & non ad quod data est

Nota

est ei. Tollite ab eo talentum
 (ait Christus,) & inutilem ser- *Matt. 25.*
 uum eucite in tenebras exte-
 riores, ibi erit fletus & stridor
 dentium. Ostendat ergo bon^o
 zelator, quātum diligat Deū,
 in eo quod beneplacitū eius
 in se, & in alijs promoueat,
 nec ab hoc zelo mollescat per
 desidiam, nec labore lassetur,
 nec consilijs flectatur, nec astu
 tijs circumueniatur, nec ami-
 citia, nec blandimentis deli-
 niatur, nec minis terreatur,
 nec per diuturnæ prauæ con-
 suetudinis præscriptionē des-
 peret, quin suum officium
 exequantur.

QVOD

QVOD SECVNDA ALA
Prælatorum est pietas.

Cap. IIII.

SEcunda ala huius Eccle-
siastici Seraphim est pie-
tas siue fraterna com-
passio; vt sicut eum charitas
Dei ad zelum iustitiæ inflam-
mat, ita fraterna dilectio ad
pietatem informet. Nam etsi
vitijs debetur virga feriens,
infirmanti tamen necessarius
est baculus sustentans: dicen-
te Propheta. Virga tua, & ba-
culus tuus, &c. In virga veniā
ad vos, an in charitate, & spi-
ritu mansuetudinis? Sic, & ille
Samaritanus vulneribus illius
semi-

Pf. 22.

I. Cor.

4.

feminiui relictis, infudit vinū
zeli feruentis, & oleum pieta-
tis mitigantis.

2. Alia est autem infirmitas

corporis, alia mētis, & vtraq;
indiget compassione. Infirmi

tas corporis triplex est. Primi

sunt infirmi decumbentes in

lectulis, vel in acutis, vel in a-

lijs infirmitatibus grauibus la-

borantes. Alij sunt infirmi per

domicilium, vel etiam per ter-

ram quandoque de ambulantes,

& tamē sepe grauibus do-

loribus afflictis, calculosi, infi-

titulati, ponderosi, & similes.

Tertij dererminatam infirmi-

tatem non habentes, sed tamē

corpore debiles, & viribus ex-

hausti,

*Infir-
morū,
in cor-
pore
triplex
differe-
tia.*

hausti, vt senes, & laboribus confecti, vel naturali infirmitate depressi; sed quandoque accidentali languore ad tempus attriti.

3. His est triplici pietate subueniendū, scilicet remedijs medicinalibus, si congrue potest fieri. Item relaxatione rigoris, in victu, vestitu, vigilijs, & huiusmodi. Item exēptione laboris in officijs, seruitijs, discursibus, & huiusmodi, prout cuiusque necessitas exquirat. Ita quod primis de primo, secundis de secundo, tertijs de tertio, iuxta singulorum indigētiam specialius succurratur.

Nota

4. Omnis humanitas est infirmis

firmis & debilibus exhibenda *procu-*
 quia flagellati sunt a Dño: si su *randis*
 per hoc ab hominibus tribu- *infr-*
 lantur, ipsa eorum miseria cla *mis.*

mat ad patrē misericordiārū
 contra illos, qui eos tribulāt,
 conquerendo, dicente David. *Tsf. 68.*

Quoniā quē tu percussisti, per
 secuti sunt: & super dolorē vul-
 nerū meorū addiderūt, &c. In
 firmus enim, qui afflicus sibi
 met subuenire nō valet, eo ip-
 so amplius tribulatur, quia ab
 his, a quibus deberet, non con-
 solatur; nō a labore releuatur,
 non subuenitur indigenti, nec
 habet sibi compatiētem, iux *Ibid.*

ta illud Propheticum. In cons-
 pectu tuo sunt omnes; qui tri-
 bulant

bulant me . Improperium expectauit cor meum, & miseriam Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur, & non inueni. Et dederunt in escam meam fel exprobrationis: & in siti mea potauerunt me aceto obiurgationis: fiant ergo eis, quæ sequuntur, &c. Bonus autem Prelatus agnoscit se fratrum suorum patrem, non dominum: & exhibet se eis medicum, non tyrannum; nec reputat eos ut iumenta sua, vel seruos emptionis, sed ut filios hereditatis supernæ confortes: & facit eis, sicut vellet sibi fieri, si similiter indigeret. Sed fortes, & sani non sentiunt quod

quod sentit eger, ideo nesciūt
eis compati; scient autem po-
stea cum dolebunt.

5. Quod si obijciant, quia
sæpe fingunt se quidam debi-
liores, quam sint, nūquid prop-
ter hoc omnes sunt hypocritæ
iudicandi; cum e cōtrario pro
paucis iustis, vt habetur in Ge-
nes. multis malis Dñs voluerit *Ge. 18.*
pepercisse. Triplici autem ra- *Obtri-*
tione magis indigent infirmi *plicem*
subsidio pietatis, quam sani & *rōem*
robusti. Primo propter susten- *i. firmi*
tionem vitæ, quia se ipsos *sunt di-*
non valent procurare; si tunc *gni sub*
etiam ab alijs non procuran- *silio*
tur, coguntur deficere, & non *miseri-*
possunt subsistere, iuxta illud *dia.*

D

Reg.

1. Reg. Reg. Ne penitus pereat, qui
 14. abiectus est. Secundo propter
 restorationem sanitatis, & vi-
 rium, quas in infirmitate per-
 diderūt. Cū enim sanus, & for-
 tis solus indigeat sustentamē-
 to, vt quod habet conseruet,
 eger, & debilis indiget dupli-
 ci refectione, ne pereat, & per-
 dat quod adhuc habet, & repa-
 ret, quod amisit: dicente Dño.
 Lu. 19. Ab eo qui non habet, etiam
 quod videtur habere, auferetur.
 Tertio propter consolatio-
 nis releuamen, quia cū sic mul-
 tipliciter affligantur, solatium
 est eis, cum vidēt alios sibi cō-
 pati; & ad reparationis suæ stu-
 dium fideliter cooperari: & di-
 cunt

cunt cum Saul, Benedicti vos
a Dño quia doluistis vicē meā *1. Reg.*

6. Sed dicunt aliqui, Illis 23.
debilib⁹ digne subuenitur, de
quibus est spes conualeſcētīe:
in illis vero de quibus non prę
ſumitur, quod aliquando con
ualeſcant, inutiliter conſumū
tur expenſæ. Hoc rectè dicere
tur, ſi non propter meritū cha
ritatis, ſed propter retributio
nem humanæ vtilitatis, debe
ret infirmis miſericordia exhi
beri. Qui autem propter hoc
infirmo ſubuenit, vt cum ſana
tus fuerit, benefactū illud ſe
uando retribuat, merito cha
ritatis ſe priuat. Vbi enim ma
ior miſeria, ibi clarior miſeri
cordia

cordia apparet & purior charitas. Expediit ergo Prælatum quandoque experiri infirmitates ceterorum, vt discat compati iuxta illud. Nō habemus Pontificem, qui non possit cōpati infirmitatib⁹ nostris, &c.

7. Infirmorum mēte etiam sunt tria genera. Primi qui ex deuotionis defectu, vel intentionis impulsu, proni sunt ad scandala & peccata, ex facili occasione vacillātes, & ad lapsū proclines, vt ait Apof. Inter

- I. Cor. vos multi infirmi & imbecilles, &c. Secūdi, qui licet bonę voluntatis sint & deuoti, tamē ex leui correptione, vel inuectiua obiurgatione effecti pusillani

lanimes, aut coincidunt in quā
 dam desperationis diffidētiā,
 aut prorumpunt in grauem cō
 motionis impatientiam, vnde
 postmodum dolent, & ceteri
 quādoq; turbātur, vnde Paul. Ro. 15.
 dicit. Debemus nos firmiores
 imbecillitates, &. Tertij sunt
 omnes generaliter imperfecti
 qui in diuersis virtutū studijs
 saepe vacillant, & varijs pulso
 rum febribus sentiunt se inter
 dum (etiam reluctantes) pulsa
 ri, modo elationis, modo acce
 diae, & inuidie, cōcupiscentie,
 gulę, & aliorum vitiorum tam
 carnalium, quam spiritaliū;
 qui dicere debent cum Psalm.
 Miserere mei Domine; quoniā Ps. 6

infirmus sum, &c.

8. Remedia his infirmitatibus adhibenda sunt, vt subtrahatur eis occasio scandali, oportunitas peccandi, ne videantur vnde infirmentur, vel audiant; & ne saepe permittantur extra domum vagari. Dina enim, vt ait scriptura, egressa domum corrupta est: & per exhortationes crebras exemplis patientie confortentur; & à duris increpationibus, donec cōualescāt de infirmitate, parcatur eis, & alijs offensis, quibus perturbentur: vnde Apost. dicit. Patres, nolite ad indignationem prouocare filios vestros, vt non pusillo animo fiāt. Qui enim amplius

Nota

Colo. 3.

plus cōmouet satis per se cō-
 motum, quasi prouocat contra
 se canem latrantē, vt mordeat
 eum. Item vt equanimiter mo-
 res, & imperfectiones eorum
 supportentur, nā dicit sapiēs.
 Non omnes omnia possunt. Si *Ec. 17.*
 cut autem rudibus & min^o pe-
 ritis solēt doctores eorum im-
 peritiæ ignoscere, cum minus
 rectē sentiant; ita & virtuosi
 benigne supportant aliorum
 defectus, scientes, quod non
 omnes possunt equaliter esse
 perfecti; & quasi paruulis &
 teneris in Christo grauiora,
 quā valeant portare, onera nō
 imponunt; nec ab eis exigunt
 ea, quæ vires ipsorum excedūt

Ge. 33. Hinc in Gen. Nosti quod paruulos habeam teneros, & oues foetas mecū, quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cuncti greges. Hoc est: Qui paruulos imperfectos, & aliquam bonam habentes voluntatem, quasi foet⁹ in vtero, plus vrgent in exercitio virtutis, quam secundum gratiam, quā acceperunt, etiā illud quod iam habent, supra vires agitando extinguunt in

1. Tim. eis: quod prauident Paul. ait:
2. facti sumus paruuli in medio vestrū, tanquā si nutrix foveat filios suos quod ita humiliter, & pie blanditus sum vobis, cōdescendens vestræ teneritudini,

ni, & imperfectioni. Quod cō
tra de duris & non compassi-
uis pastoribus cōqueritur Dñs *Ezce.*
dicens. Quod infirmū fuit, nō
consolidastis; & quod egrotū, *34*
non sanastis; & quod fractum,
nō alligastis; & quod perierat,
non quæsitis. Sed cum austeri-
tate imperastis eis, & cum po-
tentia, &c. Et Ber. Vt quid gra *Serm.*
uatis iugum vestrum supra cer *32. sup.*
uices discipulorum, quorum *Cant.*
vos potius iugum portare de-
betis? ponite onera, producite
vbera, pectora lacte pinguef-
cant, & si interdum seueritate
opus sit, paterna sit, non tyran-
nica, iuxta illud. Porta eos in *Nume.*
sinu tuo, sicut portat mulier *12.*

Dñs

infan

infantulum suum, & defer in
terram, pro qua iuraui, &c.

QVOD TERTIA PRÆ
latorum ala est patientia.

Cap. V.

Tertia ala Ecclesiasti
ci Seraphin, est patiē
tia, & constans lon
ganimitas. Sicut e-

Ex Gr.

25. mo- nim tectum tabernaculi, vt in-
ral. ca teriora mūda manerent, & ni-
16. tida, excepit in se pulueres, &
imbres, & vētorum impulsus,
ita superiores, qui fideliter
subditos suos defendunt a tur
bine peccati, necesse est sæpe
diuersarum excipere tempe-
tates aduersitatum: sicut galli
na

na pro pullis se obijcit miluo,
vt eos defendat.

2. Tria vero sunt inter alia,
in quibus patientia ei necessaria
maxime videtur. Primo
propter multiplices labores &
curas, & occupationes diuersi
modi emergentes. Cura enim
continua urget eum, tam de
spiritualis prouidentia disci-
pline, quam de corporalis sub-
sidij prouisione. Vnde & Apo-
stoli nō solum de spiritualib⁹,
sed & de temporalibus fideiū
necessitatibus, maxime paupe-
rum, solliciti erant, iuxta illud. *Ad Ga*
Iacobus & Ioannes & Cephas *lat. 2.*
dexterās dederūt mihi, & Bar-
nabæ societatis, vt nos in gen-
tes,

tes, ipsi autem in circuncisionem, scilicet Euangelij prædicationem extenderent, tātum ut pauperum Christi memores essemus: quod etiam sollicitus

Marc. fui hoc facere, &c. Dñs quoq;
 6. & 8 turbas, quas verbo salutis pa-
 uit, etiam pane corporali in
 deserto se sustinētes, cū aliunde non haberent, refecit. Occupationes quoque variæ tam ex domesticis curis, quam extraneis causis frequenter emergunt; quibus cogitur aliquatenus implicari; & quomodo se de illis expediat, anxari. Ex his etiam labores plurimi crescūt discursuum, vigiliarum, tractatum, & aliarum fatigationum,

num, pro quibus omnibus patientia necessaria est, ita ut Moyses mitissimus & Deo familiarissimus, propter hoc in plures onus gubernationis populi sit partitus, quasi non valens tot negotia sustinere, sicut scriptum est. Non valeo solus vestra negotia sustinere, & pondus ac iurgia, date e vobis viros sapientes & gnaros, & quorum conuersatio probata sit in tribus vestris, & ponam vobis eos principes, &c. *Deut. I.*

3. Secundo est ei patientia necessaria pro tardo profectu illorum, pro quibus continue fatigatur. Videt enim paucos eorum proficere, videt post, quia

quia per multos conatus suos
 ea quæ multo labore in modi-
 co iam emendari cœperant,
 ex facili iterum dilabuntur, &
 propter plures difficultates, &
 obitacula profectum spiritua-
 lem impediencia, quasi in des-
 perationem tendere fructum
 laboris sui, sicut qui multa se-
 minauit, & pauca conspicit o-
 riri: videt etiam quandoque,
 quæ personaliter iubet & or-
 dinat, negligenter impleri, &
 seruari; & sæpe sub specie bo-
 ni latenter malum subintrare,
 ita quod non audet aperte v-
 malum redarguere, cum bonū
 in superficie appareat, & tamē
 in fine per hoc maius bonum
 destrui-

destruitur, & apertioribus malis aditus aperitur. Verbi gratia, vt multi saluentur, plures quam opportunè tenere possumus, recipimus. Sed ipsa tandem multiplicatio erit paupertatis nostre obfuscatio, du plures velint pluribus gaudere, non carere: inde sequitur frequentior discursus pro acquirendo necessaria, exquiruntur viæ insolitæ in petendo, incautius agitur cōtra regulam vel recipiendo, quies deuotionis extinguitur, mores religiosi in dissuetudinem vertuntur, consuescunt fratres libenter euargari, & diuersa carnis commoda venari, familiaritates irregula

gula prohibitas contrahere, munera a confitentibus quære, ædificationes animarū pro quatu vendere, diuitibus adulari, areas dilatare, sumptuosa palatia exaltare, scandala non curare; & Dei honor, qui ex nostra sancta conuersatione, & aliorum exinde ædificatione prouenire debuerat, agendo his contraria conculcatur. Idē est de præpropera promotione iuuenum, & nondum probatorum ad ordines, & officia confessionis, prædicationis, & prælationis. Idē de pluribus, quæ coram hominibus sunt alicuius apparentiæ, sed religionis puritatem interius, coram Deo obscu-

obscurant, & rudes in religio-
ne, qui interna nō sapiunt, pu-
tantes in his exterioribus ho-
nestatib⁹ totā vim spiritualis
cōuersationis cōitare, magno
zelo eas defendunt, & de veris
virtutibus, & spiritualibus nō
curant. Hæc & alia plurima vi-
dens spiritualis præiatus, qui
omnia in veritate diiudicat,
tabescit & vritur, & non valēs
corrigere pro desiderio, in vir-
tute patiētiae mirabiliter exer-
cetur, & dicit cū Propheta. Ta-
bescere me fecit Zel⁹ me⁹: Ze-
lus dom⁹ tuæ comedit me, &c

Ps. 118

4. Tercio necessaria est ei
patiētia, pro ingratitude il-
lorum, pro quibus tāta solici-

E

tu.

Nota tudine laborat, scilicet, quod
Angu- vix vnquam eis satisfacit, quin
stias semper conqueratur, quod ali
Præla- ter posset eis, & melius facere
torum. si vellet; quod saepe perplexus
 est, an debeat eorum importu
 nitatibus cedere, & acquiesce
 re in omnibus, quæ cupiunt, vel
 rigide tenere, quod credit ef
 se magis expediens iuxta illud
Phi. i. Paul. Quid eligam ignoro, coar
 ctor enim, &c. Item quod inuer
 tunt ei plurima, quæ facit; & in
 terpretantur ad deterius, & su
 per his visitat eum, & murmu
 rant, & accusant, & detrahunt
 ei, & sumunt inde materiã scã
 dali, vnde putabat se Deo, &
 ipsis obsequium præstitisse, ita,
 quod

quod vix in aliquo potest inue-
niri medium in hoc quod or-
dinat, aut facit, quin semper
aliquibus displiceat, & turbetur.
Item quod etiam in faciē
quidam reutunt ei, vel litte-
ris arguunt eum & despiciūt,
& concitāt alios vt se ei oppo-
nant, vel astute impediunt, ne
possit perficere quę deberet.

5. His & alijs aduersis, qui-
b⁹ diuersimode impetitur, tri-
plici patiētia scuto studeat se
opponere. Primo vt modeste, *Tri-*
& mature, & benigne ad singu *plex pa-*
la respondeat, & impetum fer *tientia*
noris reprimat, ne in voce, aut *necessa*
vultu, seu morib⁹ impatientiā *ria præ-*
ostēdat. Tūc enim magis pro *latis.*

- ficit per patientiā, & tandem deuincit, quos impetuosè agēdo prouocaret. Sic Gedeō modestē, respōdens viris Effraim, contra teurgantibus, compescuit spiritum eorū, quo tuncbant: nam teste Sap. Respōsio mollis frangit iram, sermo dur⁹ suscitāt furorem. Vix enim cōmotio cōmotione sedatur, & vitium vitio nō sanatur. Impatientia enim Prælari cōfundit, quæ promouere poterat bona. His modis alios scandalizat, iuxta illud. Qui impatiēs est, exaltat stultitiā suā, scilicet alijs pandēdo, reddit eum subditis, & alijs contēptibilē, ut dicitur in Prou. Qui vanus & excors
- Iudi. 8*
- Prou. 15*
- Prou. 14.*
- Prou. 12*

excors est, patebit cōtemptui.
 Facit eum exosum & horrēdū,
 iuxta illud Eccl. Terribilis est
 in ciuitate sua homo linguo- *Eccl. 9.*
 sus & temerarius in verbo suo
 odibilis erit. Pronocat alios
 ad impatientiā dicente scrip-
 tura. Vir iracūdnus pronocat ri- *Prou.*
 zas; qui autem patiens est, mi- ¹²
 tigat fuscitatas. Non audēt ei
 subditi necessitatem suā ape-
 rire, iuxta illud Iob. Si cāperi- *Iob. 4.*
 nus loqui tibi, forsitam mole
 ste accipies. Replet domum *Prou.*
 murmure & rancore, vt patet
 in Prou. Qui conturbat domū
 suam, possidebit ventos, scili-
 cet cōspirationū. Teneros mē-
 te fugat, & pusillanimes facit,

Prou. sicut dicit Salomon. Spiritum
 19. ad irascendum facile, quis po-
 terit sustinere? Nemo audet
 eum monere de his, quæ foret
 emendanda, vt patet 1. Reg.
 1. Reg. 25. Ipse est filius Belial, ita vt ne-
 mo possit ei loqui.

6. Secundo studeat esse paci-
 ficus, vt nec vindicet se de illa-
 tis iniurijs; nec in corde oderit
 illos; nec curâ eorû segnius a-
 gât; nec quærat eos a se remo-
 uere, immo libentius teneat
 eos, vt per hoc & illos & alios
 ædificet benefaciendo ingratiss,
 & vt per se virtutis exercitium
 in eis habeat, exēplo summi
Luc. 6. pastoris, qui ait. Eritis filij al-
 tissimi, quia ipse benignus est
 super

super ingratos, & malos. Cum enim sit proprie officiū pastoris docere virtutes, si vitiosos remouet a se, quos docebit? Si medicus fugit agrotos, quos curabit? Si fortis tyro declinat impetentes se, quomodo assequetur triūphū gloriæ? Si negotiator negligit merces, in quibus magna lucretur, quomodo poterit ditari? Inde est, quod inter alios tot sanctificati sūt Episcopi, & Prælati, quia tam agendo bona, quam patiēdo aduersa, & alios edificādo, ad alta perfectionis culmina, officij sui occasione peruenerunt, dicente Paul. Qui Episcopatum desiderat, & c.

7. Tertio sit patiens, ut non minus sit volūtarius, & studio-
sus ad exequēda ea, quæ offi-
cij sui sollicitudo requirit, pro-
pter tædium laboris, vel tardi-
tatē profectus, vel importuni-
tates subditorum, vel alia gra-
uamina, quia sic ad alta meri-
ta peruenitur, iuxta illud. Vos
2. Par. ergo confortamini, & non dis-
15 soluantur manus vestræ, erit
enim merces operi vestro. Istæ
manus Prælati, sunt instātia in
agendo, & patientia in sufferē-
do quod grauat. Quæ si non
dissoluantur per desidiam, seu
intolerantiam, merces eterna
ei cumulat. Per has namque
aduersitates rector, a peccato-
rum

rum pulvere purgatur, quem
 contrahit ex humana infirmi-
 tatis subreptione : In multis
 enim offendimus omnes : & in
 pluribus negotijs plures negli-
 gētiæ sepe fiunt, a quibus pur-
 gari necesse habent hic præ-
 lati, ne illic durius puniātur,
 iuxta illud. Si inique aliquid
 gesserit, corripiam eum in vir-
 ga virorum, & in plagis filiorū
 hominū. Itē per has dū depri-
 mitur, a tumore superbiæ cu-
 stoditur, quæ potentibus peri-
 culosius insidiatur, dum & sub-
 limitas officij, & libertatis li-
 cētia, & boni operis placētia
 facile mentē eius extollerent,
 nisi aduersitatis iugum, collū

Iac. 3^a

2. Reg.

7^a

Es

præ-

præsumptionis ei⁹ humiliaret,
 & sic a superbiæ voragine de-
 fensaret. Nam in Iob legitur.
 Iob. 33, Erudiēs instruit disciplina, vt
 auertat hominē ab his, quæ fe-
 cit, & liberet eum de super er-
 uens animam eius a corruptio-
 ne, & vitā illius vt non trāseat
 in gladiū, increpat quoq; per
 dolorē in lecto, &c. Custos e-
 nim salutis, & profectus boni
 rectoris est humiliatio aduer-
 sitatis, sine qua eum successus
 prosperitatis cito releuasset in
 ventum præsumptionis. Vnde
 Dauid secundū cor Dei elect⁹,
 quando præmebatur aduersis
 denotissimus fuit, & humilis:
 quādo autē extollebatur prof-
 peris

peris incidit in culpam offen-
 sionis, ipso attestante, cum di- *Pf. 118*
 cit. Bonum mihi, quia humilia-
 sti me, &c. Itē vt dictū est, eius
 meritū exinde multiplicatur
 dum nō solum pro bonis, quæ
 in se, & alijs promouet, gloriā
 acquirit, sed etiā pro aduersis,
 quæ patitur magnifice corona-
 tur, sicut aurum quod per ignē
 probatum sit pulchrius: & pre-
 ciosus, sicut scriptum est. Tan-
 quam aurū in fornace proba-
 uit, &c. Sepe autem spiritualis *Sap. 3*
 profectus crescit, dum nō sen-
 titur: & roboratur, cum magis
 infirmari putatur iuxta illud:
 Sic est regnū Dei, quemadmo- *Mar. 4*
 dum si homo faciat semetem
 in

in terram, & dormiat, & exurgat nocte ac die, & semen germinet, & crescat, dum nescit ille, &c.

8. Non autem mirum, si omnes conatus rectoris non proficiunt in omnibus, cum nec Dei operatio in omnibus proficiat ad salutem ipsorum: & multi sint vocati, & pauci electi, omnia enim, quæ seminantur, non cōualescunt: & qui thesaurus effodiunt, libenter multā terrā eruderant, ut modicū aurī vel argenti reperiant. Tantus autem profectus est boni rectoris, quātum foret detrimētū si non esset; sicut lux tantum est bonum, quātum eius absentia malum.

malum. Animare etiam debet
 rectorem ad laboris tolerantiā,
 quod non minus meretur in il
 lis, qui deficiunt, vel modicū *Nota*
 proficiūt; quam in his, qui ma-
 xime proficiunt. Non enim di-
 cit Apostolus, vnusquisq; pro *1. Cor.*
 priā mercedē accipiet secundū *3.*
 suum profectum; sed secundū
 suū laborem. Dei enim est in-
 crementum dare: plus enim la-
 borat doctor in indocili, quā
 in docili discipulo; & ideo a-
 pud iustum æstimatorem labo-
 ris, plus meretur. In terra steri-
 li & saxosa agricola plus labo-
 rat, & si fructus paucior, sed
 precium maius. Et quæ diffici-
 li⁹ elaboratur, sæpe cari⁹ vēdū-
 tur.

DE

DE QVART A PRAELA
torum ala, quod sit exempla-
ris vita. Cap. XI.

Quart a ala est, vt sit
exēplaris in vita, ip
se nāque debet cæ-
teris esse norma vi-
uēdi, vt quæ docet verbis, ostē-
dat & actionum fruct⁹, sicut qui
geometriā docet, pingit in sa-
bulo figurarum demonstratio-
nes, vt quod dicit, meli⁹ capia-
tur. Nā dicitur in Act. Capit
Iesus facere, & docere, & ali-
bi exemplū enim dedi vobis,
vt quemadmodū ego feci vo-
bis ita & vos faciatis. Gedeon
Ioa. 23. ait suis. Quod me facere vide-
rid. 7. ritis; hoc facite.

Quam-

2. Quamuis igitur non solū
 in præfatis, sed in omnibus vir-
 tutum exēplis debeat Rector
 præcedere subditos, speciali-
 ter tamē in his tribus, scilicet
 in cōmunis obseruantia con-
 formitate, in māfuetudinis hu-
 militate, & in maturitatis ho-
 nestate. Vnde Apost. ad Tit. In *Ad Ti*
 omnibus te ipsum præbe exē- 2.
 plum bonorū operū, in doctri-
 na, in integritate. Cōmunē vi-
 tam cum cæteris obseruet in
 victu, vestitu, laboribus, vt nō
 vacet conuiuijs, & potationi-
 bus, cū alij subrie cibo, & po-
 tu vtātur, nec sit eis dissimilis
 habitu, cū quibus est ei profes-
 sio cōmunis. Nec à labore cæ-
 tero.

terorum se subtrahat, qui illos
 inder in eisdem laborib⁹ exer-
 ceri. Pastor si se a grege segre-
 gat, oves inadijs luporum ex-
 ponit, sanus sit sanis, & infir-
 mus infirmis, velut alter Paul.
 1. Cor. 9. Factus sum infir-
 mus infirmis, scilicet exēplar,
 vt infirmos iucraret. Omnibus
 omnia factus sum, vt omnes fa-
 cerem saluos. Nam si sanus de-
 biliter viuat, facit eos exēplo
 suo carnales. Si vero infirmus
 recusat infirmorū remedia, fa-
 cit eos pusillanimes, innuens
 quod aut velit eos similiter fa-
 cere, aut non cupiat eis, vt me-
 lius fiat illis. Alacrius certat
 miles in acie, si ducē suum se-
 cum

cum cernit laborem certami-
 nis tolerare. Vnde in Act. dici *Act. 13*
 tur. In omni tempore, quo in-
 trauit, & exiuit inter nos Dñs
 Iesus incipiens a baptismo
 Ioannis vsq; ad diē, qua assum-
 ptus est a nobis, &c. hoc est a
 primo tempore quo cæpit ha-
 bere discipulos post baptismū
 vsquequo ascendit ad Patrem
 semper exemplo suo erudiuit
 nos, intrans familiariter cum
 discipulis viuendo, & exiens
 vtiliter cum turbis (prout con-
 gruebat, conuersando.

3. Sit etiā humilis moribus,
 vt mores eius ostendant eū nō
 alta de se sentire, nec affectare
 Prælationē, sed timere, & coa-

F

ctum

etum tenere, & magis deside-
 rare subesse, & eos, quibus præ-
 est meliores se iudicare, & eo-
 rum potius se seruū, quam ma-
 gistrū, vel dñum reputare. Qui
 maior est in vobis, fiat sicut mi-
 nor, & qui præcessor est, sicut
 ministrator: ait Dñs. Ego autē
 in medio vestrū sum, sicut qui
 ministrat, &c. Vnde in Eccl. di-
 citur Rectorē te posuerūt, &c.
 Sit etiā humilis affabilitate, vt
 subditi facilē accessum ad eū
 habeant, fiducialiter ei loqui
 (de quibus indigent) audeat,
 & patienter eos audiat, & be-
 nigne eis satisfaciat, & studio-
 se instruat, & alacriter exhortetur,
 studeat magis amari, quā
 ti-

timeri, quia lubentius obedi-
tur ei, qui diligitur, quam qui
timetur. Obedientia dilectio-
nis, propriè est voluntaria, ti-
moris autè magis est coacta.

Quanto ergo illa habet de vo *Finis*
luntario, tâto sublimior est in *Regi-*
merito, finis autè officij regi- *minis.*
minis est cõmissos, sibi ad viã
eternam dirigere, & ad similia
virtutum merita fideliter pro-
movere. Sit etiã humilis in vlu
rerũ tẽporaliũ, vt nihil habeat
põposuit, vel diligat, sed om-
nia quæ habere videtur, pau-
peritatem voluntariam demon-
strent, & humilitatẽ ostendãt,
scilicet vestes, libri, cella, lectu-
lus, vtrẽsilia, mensa, pallium, &

huiusmodi vt nihil in omnib.
 appareat quod notam iactan-
 tię, vel curiositatis habeat, nec
 talia fieri ab alijs patiatur. Si-
 milia etenim similibus cōgau-
 dent, alta sublimibus, humilia
 humilibus delectando. Nō est
 autem humilis cordis indicatiū,
 curiosa, quærere, pretiosa affe-
 ctare, & excelsa ambire. Nam
 scriptum est. Omne sublime vi-
 det: Ipse est rex super vniuer-
 sos filios superbię.

Iob. 41

4. Maturitatis honestas per
 pēditur in tribus, scilicet si nō
 sit leuis in moribus, videlicet
 in verbis, & rixis scurrilibus,
 & irreligiosis, quę licet in se
 quandoque quasi grata puren-
 tur

tur, minus tamen reuerendum
 faciunt. Greg. enim dicit. Non
 facile eius prædicatio recipi- *Homi.*
 tur, si leuis in morib⁹ videtur. *3. sup.*
 Nā etsi Prælatus magis diligē- *Ezech.*
 dus sit, expedit tamen, vt ab in-
 solētibus timeatur. Ipse amor
 aliquo modo suauior sentitur
 cum reuerentia mixtus. Quod
 patet in amore sui conditoris,
 cuius quo maiestas sublimior
 agnoscitur, dignationis dulce
 do sapidius amatur, sicut dicit
 propheta. Dulcis & rect⁹ Dñs, *Pf. 42.*
 propter hoc legem dabit, &c. *Chari-*
 Itē si nō sit leuis in affectu per *tas affe*
 priuatos amores notabiles, tã *ctualis,*
 ad fœminas, quã ad quaslibet *Et actua*
 leues personas, licet enim me *lis de*

qua Beriores in affectu præferēdi sint
nar. 50 minoribus, & omnes propter
sup. cā. spē salutis in Christo amplectē
 di sint, in actu tamē exhibitio-
 nis exterioris taliter se gerat
 ad omnes, vt null⁹ se ab eo cō-
 temni propter alios suspice-
 tur, sed quilibet ab eo se dili-
 gi præsumat, & fiducialiter ei
 quasi singulari amico cōfidat,
 ne alicui indignatio & inuidia
 in alijs nutriatur. Sicut fratres
 Ioseph, qui oderunt eum, pro
 eo quod a patre singularius a-
 maretur, vt dicitur in Gen. Itē
Ge. 37. si non est lenis in proposito, &
 inconstans in consilio, vt quod
 iam placet mox displiceat, mo-
 do velit vnum, modo contri-
 rium,

rium, vbi rationabilis causa nō
 apparet. Quis enim eius iudi-
 cio credat, vel eius volūtatī se
 contemneret, quem in neutro
 stabilem agnoscat? Ideo eius
 subiecti non possunt eius reue-
 rerī prudentiam, nec sciunt se
 parare ad voluntatis eius obe-
 dientiam, & in vtroq; non po-
 test esse modicum nocumētū
 Propterea dicit Paul. Omnia *i. ad*
 probate, quod bonū est tenete *Thef. 5*
 & facite sine hæsitatione, & re-
 tractationib⁹ quęcūq; facitis.

5. Vbi tamen causa rationa-
 bilis subest iustæ necessitatis,
 vel piæ utilitatis vt aliter, &
 aliter aliquid fieri expediat,
 non est hoc lenitatis, sed ma-

turitatis, quia sicut stultum est
 set, melius mutare in deterius,
 sic etiā stolidā est obstinatio,
 tam pertinaciter inhærere cō-
 ceptis, vt pro maiori bono &
 aperto, ab eis flecti non possit
 iuxta illud. Nec putetis si di-
 uersa iubeamus ex animi no-
 stri venire leuitate, sed pro
 qualitate, & necessitate tem-
 porū, vt Reipublicæ pōscit vti-
 litas, ferre sententiā. Vnde &
 Apostolus excusat se, cum pro-
 miserit Corinthijs se venturū,
 quod non leuitate hoc promi-
 serit, sed pro eorū vtilitate cū
 dixit. Volui prius venire ad vos
 &c. Et in Eccl. secundum iudi-
 cem populi sic & ministri eius
 &

Hester
 10.

2. Cor.

1.

& qualis rector est Cinitatis,
 tales & in habitantes in ea. Bo
 ni magistri bonos discipulos
 facere consueuerunt, vt frequē
 tius multi fierent meliores in
 religionibus, & in Ecclesia, si
 melioris vitæ eis exēpla, a suis
 doctoribus proponerētur. Ne
 gligētia vero huiusmodi ab il
 lis qui culpabiles sunt, distri
 ctè in iudicio requiretur. Nā
 Dñs, dicit. Ecce ego ipse super
 pastores, requiram gregem meū
 de manu eorum. Doctrina ver
 borum sine exēplis operū, est
 sicut cementum sine calce ari
 dum, & inualidum; Ipsi lenie
 bant parietem absque tēpera
 mēto, dic eis quod casurus sit.

Ezech

34

De correctis exemplarib⁹ correctascribuntur volumina, de corruptis corrupta. Tenatius inharet doctrina operum, quã verborum. Nam cuius vita despicitur, restat vt eius prædicationo contemnatur.

6. Rector enim præcipuè ad hoc studere debet, vt tibi commissos faciat Christiformes, idest vt formam vitę ad doctrinam Christi eis imprimat, vt non solum mente eum attendant, sed & moribus imitetur. Vnde Apost. ad Ephes. dicit, Estote imitatores Dei, sicut filij, &c. Et ad Gala. Filioli mei,

Eph. 5. quos iterum parturio donec
Gal. 4. Christ⁹ formetur in vobis Sed

cum

um ex verborum doctrina mi-
 nus capiant de doctrina Chri-
 sti, debent etiam formam eius
 visibilem in se ipsis ostendere,
 ut eis profundius imprimatur
 dicentes cū Apost. Imitatores
 mei estote, sicut & ego Chri-
 sti, quasi dicat, si formam Chri-
 sti desideratis ad imitandū ag-
 noscere, in meis hanc morib⁹
 considerate. Et ad Gala. Vivo
 ego, iam nō ego, vivit verō in
 me Christus. Vicarius enim
 Christus vicem Christi debet
 gerere in beneplaciti eius pro-
 motione, in potestatis eius au-
 thoritate, & in similitudinis
 eius repræsentatione, scilicet
 ut ea, quæ vult, promoveat in
 subdi

Gal. 2.

Gal. 2.

subditis; & eius auctoritate
la possit, quæ eis expediunt, &
eum in se imitabilem illis, mo-
ribus, & vita demonstret, idem

2. Cor. dicēte Apost. alibi. Non enim

4 nos metipsos prædicamus, sed
Iesum Christum Dñum nostrum
nos autem seruos vestros per
Iesum. Ille vero se ipsum, & non
Christum prædicat, qui gloriā
propriam quærit dicendo, &
qui malis exemplis se potius,
quam Christum ingerit, subdi-
tis imitandū. Nam dicit Apost.

Gal. 4. Aemulantur vos non bene, sed
excludere vos volunt, vt illos
emulemini, hoc est non bono
zelo præsumunt vobis, per sua pra-
ua exempla excludunt vos ab

ibid.

imi-

mitatione Christi, vt mores
eorum discatis, & exempla se
quamini.

PROD QVINTA ALA
Prelatorum, est circumspecta
discretio. Cap. VII.

Quinta ala Ecclesiasti
ci huius Seraphin, est
circumspecta discre
tio, & prouida faciē
eorum consideratio. Quæ quā
necessaria sit rectori animarū
Solomon ostendit, qui habēs a 3. Re. 3
Deo postulandi (quæ vellet)
receptionem præmissis omnibus
petiuit sapientiam, sine qua as
seruit nō posse populum bene
regi. Dabis ergo Dñe cor fer
ro tuo docile, vt iudicare pos
sit

fit populum tuū, & discernere
inter bonum & malum. Et ali

Sap. 6. hi dicit. Ad vos ergo reges
sunt hi sermones mei, vt discat

Pf. 2. tis, & Psal. Et nunc reges intel
ligite, erudimini qui indica
tis terrā. Rector enim est dux
gregis sibi commissi, & si ipse
errauit, grex in desperatione
confusus interibit. Sicut ocu
lis est lux totius corporis, ita
pastor gregis commissi iuxta illud.

Mat. 5. Vos estis lux mūdi, &c. Se
cundum quod oculus est clarus
& obscurus, sic etiā corpus ab
eo regitur directe, vel per de
uia. Duplex verò circūspectio
rectori necessaria est, vt sciat
quid

quid agendum sit, & qualiter.
 Nam nec bonum est, nisi bene
 fiat id est sicut decet. Bern. Tol. *Sermo.*
 le discretionem, & virtus vi- *40. sup*
 tium erit. Sine ipsa zelus præ- *Cantic.*
 cipitat teste Aposto. qui ait. *Ro. 10.*
 Accumulationē Dei habent, sed
 non secundum scientiam. Itē
 compassio condescendit vs- *Prou.*
 quequa; sub specie pietatis, 13
 sicut Prou. Qui parcit virgæ
 odit filiū, hoc est, qui sub spe-
 cie pietatis peccantē non cor-
 rigit, animam eius ad interitū
 mittit. Item patientia sine dis-
 cretione remissam in regimi-
 nis vigore facit, cū sub specie
 humilitatis rebelles non reprimi-
 mit. Vnde scriptum est. Quod
 Ro-

Roboam erat rudis, & corde
 puido, nec poterat resistere
 eis, scilicet qui Dño, & sibi op
 2. *Par.* posuerant. Item sine discretio
 13 ne qualecūque bonum ex ēplū
 inefficax fit ad edificādū alios
 sicut bonus cibus non est de
 lectabilis sine condimento sa
 1 *Leui.* lis. Ait Leuit. In omni oblatio
 ne tua offeres Sal. & Apost. di
 cit. Rationabile obsequiū ve
 12 *Ro. r2.* strum. Si rectè offeras, rectè au
 tem non diuidas, peccasti; hoc
 est bona facere non sufficit, ni
 si discrete, qualiter, quando,
 vbi, quare agendum fuerit vi
 deatur.

2. Quamuis autem plurima
 sint circa quæ rectorem oportet

tet esse circumspectum, quæ nō
 possunt breuiter poni, tamen *Reclor*
 quatuor videntur præcipua, in *circa*
 quibus debet eius prouidentia *quat-*
 vigilare. Vnde dicitur in Exod. *tuor sit*
 Iubetur Pontifex ingrediens *circum*
 Sāctuariū, vt ministret Dño in *spectus*
 ter alia ornamenta semper in *Exod.*
 pectore rationale iudiciū de- *28.*
 ferre, & in ipso quatuor ordi-
 nes gēmarū, ita quōd quilibet
 ordo tres lapides contineat
 preciosos auro inclusos, &c.
 Pontifex Dño ministrans San-
 ctuariū ingreditur, cū Prælat⁹
 curā animarū suscipit, vt in ea-
 rū saluatione gratissimū Deo
 præstet obsequiū; nullū enim
 Deo gratius sacrificiū, quā ze-
 lus

lus animarū. Qui inter alia virtutum insignia semper debet rōis iudicio quatuor ad officium suum præstātia in pectore versare. Primum est, quomodo in statu debito cōmitos sibi gubernet, vt boni sui proficiant, & persistant. Secundum quomodo lapsos, & deuios corrigat, & emendet. Tertium exteriora negocia, quæ requiruntur ab eo, congrue disponat. Quartū quomodo se in his custodiat, & gerat. Tres lapides in singulis versib⁹ sunt tria ad singula eorū quattuor pertinetia. Ad statum debitū tenēdū conuenit, vt rector subditorū mores, conscientias, & vires per-

perspicue agnoscat, vt secundū quod unicuiq; expedit on^o obseruatiæ regularis imponat. Nō enim omnes omnia possunt æqualiter, & vnusquisq; proprium habet donum ex Deo, alius sic, alius vero sic. Vnde in lib. Num. dicitur. Aarō, & filij Nu. 4 eius intrabunt, ipsi quoque disponent onera singulorum, & diuident quid portare quis debeat. Aaron, & filij eius, sunt prælati maiores, & minores, qui debent intrare, idest interiora cuiusq; agnoscere, & secundum quod conuenit singulis onus religiosæ conuersationis imponere. Et propter triplicem obseruantie qualitatem,

quæ sunt tres lapides preciosi
in primo versu quatuor ordi-
num prædictorum.

3. Prima observatiã cõsistit
in illis, qui sunt iuxta cuiusq;
professionis formam de neces-
sitate salutis, quæ ita annexa
sunt ordini, & regulæ, vt eorũ
transgressio temeraria indu-
cat mortale peccatum, vt est
obedientia præcepti, volũtaria
paupertas, castitas, & alia præ-
ceptorie impetrata, in quibus
locum non habet dispensatio
magistri, cum & ipse sit ad ea
servanda ligatus. Hæc necesse
est prælatum vigilanter agnos-
cere, quia tenetur ea facere ab
omnib⁹ studiose servari, & no-
len-

lêtes cogere ad seruādū, & pro-
 nulla causa permittere (quan-
 tum in se fuerit) aliquem con-
 traire, etiam si magna propter
 hoc sibi, & fratrib⁹ tribulatio,
 & dispendiū immineret. Quis
 nos separabit a charitate Chri-
 sti (ait Paul.) tribulatio an an-
 gustia, an persecutio, an fames
 an nuditas, an periculū, an gla-
 dius: quasi dicat non debet.
 Hoc est cōtra illos qui dicūt:
 si sic, vel sic, non acquireretur
 necessitas fratribus, nec pos-
 sent hic aliquatenus sustentari
 Cum talis forma conquirendi
 est contra regulam, & in scan-
 dalum, & religionis deformatē.
 Melius est ibi non esse re-

Rom. 8

ligiosos, vbi nō possunt, vel nō
volunt viuere, vt religiosi, quia
tunc nec ipsi pereunt, nec alij
de ipsis scandalizantur, dicēte
Dño. Qui scandalizauerit vnū
de pusillis istis, expedit ei, & c.

Matth.
18

Quid ergo qui multos, & mag
nos scandalizat? Ista considera
tio prima debet esse gemma
lucens in pectore Pontificis,
id est præ omnibus curanda.

4. Secunda versatur circa il
la, quæ spectant exercitium al
tioris perfectionis, scilicet sin
gularis patientiæ, admirandæ
humilitatis, stupendæ charita
tis, arduæ sobrietatis, eximiæ
paupertatis, & sublimis deuo
tionis, & similiū virtutū, ad qua
debet

debet rector cōmissos exhorta-
 tionibus, monitis, & exemplis
 efficacibus afficere, & attrahe-
 re magis quā inuitos cogere.
 Cōsilia enim perfectionis sua-
 dentur, nō imperētur, prēterea
 quæ in voti emissionē expri-
 muntur, vt continentia. Præci-
 pua tamē causa monasticæ in-
 stitutionis fuit, vt esset schola
 palæstra, vt dicitur, fuit ludus
 nude luctantium, qui se oleo
 perūgebant, ne a colluctātib⁹
 teneri possent; & ita ad terrā
 dei jci. Et aptè simulatur a Pau-
 lo Luctamini religiosorum, cū
 dicit. Omnis enim qui in ago-
 ne contēdit ab omnib⁹ se ab-
 stinet. Rector igitur, & hāc gē

*Palæ-
stra*

1. Co. 9

mam ferat in pectore, vt sectatores suos doceat, & prouocet non solū viā tenere, qua saluentur, sed etiam ad perfectionē tendere, per quam sublimē in cœlo gloriam assequantur.

5. Tertia cōsistit in illis, quæ nec sunt de pura necessitate salutis, nec de eminentia perfectionis, sed tamen ad vtriusq; acquisitionē a sanctis Patribus apte statuta sunt, ad exercitiū bonorū operū, & decorē ipsius religionis, & ad ædificationē intuentiū, vt sunt ieiunia, silentiū, solemnitas Diuinorū officiorum, & exteriores corporaliū exercitationū honestates, quæ iuxta Apost, tā vtilis sunt, sicut

1. Tim.
4.

sicut instrumēta pro artificijs,
 quæ possent & aliter peragi a
 peritis, cum pri^o fuerint artes
 quā talia instrumēta. Vnde di-
 cretus prælatus cum necessi-
 tas exigit, vel maior vtilitas re-
 quirat, dispēsat in talibus pro
 causa, pro loco, & tēpore sine
 difficultate, cū viderit expedi-
 re. Vbi autē maior vtilitas, vel
 necessitas nō exigit, studiose
 faciat ea seruare. In hoc indi-
 get prælat^o nō modica discre-
 tione, vt sciat inter rigorē & re-
 missionē mediū tenere. Si autē
 nimis fuerit rigidus, & ipse mi-
 nus erit dilect^o fratrib^o, & illi
 minus erunt voluntarij ad alia
 quæ vtiliora, & necessariora fo-

rent. Rursum si fuerit plusquā
conuenit remissus, in talib⁹ ci
to maior dissolutio subsequen-
tur. Qui spernit modica, pau-
latim decidit, ait sapiens.

Ecc. 19

6. Circa lapsorum correptionē discretio praelati similit-
ter vigere debet. Hic est ordo
secundus tres gēmas cōtinēs,
quia triplex continētia ad hoc
est necessaria, sicut sunt tria ge-
nera delinquētiū. Quidā enim
cū delinquerunt, mox aut int⁹
moti a spiritu, aut foris corre-
pti ab homine, ad pœnitentiæ
remediū confugiunt. His cum
clemētiæ fomentis medic⁹ spi-
ritualis remedia satisfactionis
sic tēperata debet adhibere,
quibus

*Nota
tria ge-
nera de-
linquē-
tium.*

quibus, & satisfaciant Deo de
 offensis, & proximo de scanda
 lo, vt cæteri peccare magis ti
 meant, & tamē propter leuita
 tē remedij, ipsos nō pēniteat,
 se pœnitētię submisisse. Nā di
 cit Paul. Si pręoccupatur fuerit
 homo in aliquo delicto, vos
 qui spirituales estis (subaudi
 medici) huiusmodi instruite in
 spiritu lenitatis, cōsiderans te
 metipsum, &c. idest talē ei sa
 tisfactionē imponite, per quā
 cognoscat pondus reatus sui,
 ita tamen clementer, sicut tibi
 met velles aliū compati, si tali
 peccati delinqueres, & hæc est
 vna gēma secundi ordinis di
 cretio talis. Alij cu delinquūt
 tegunt,

Gal. 6.

tegunt, palliant, defendunt, & virus interius latet. Et licet rector ex certis indicijs deprehēdat ibi faniē putridā esse collatam, tamen non ita erumpet exterius, nec per euidentis testimoniū, nec per voluntariā cōfessionē, quod possit opportunē ferro apertæ correctionis secare, si corripit, non proficit & videtur magis vitiorum difamator, quā vitiosorum corrector, sed mouetur, & dissimulat, vritur & anxiatur tam pro anima fratris, quā pro se, quia non corrigit delinquentē. Cū ergo aliud congrue facere nō possit, oportet, vt dissimulet, & patientiā suam exerceat, & quod

*Nota-
bile do
cumen-*

quod arguēdo nō valet, orādo *tū pro*
 laboret obtinere, vt aut Deus *trāqui*
 citius demum corrigat, aut la- *litate*
 tentē eius malitiā detegat, vt *prēla-*
 aliquod remedium apponatur *torum.*
 sicut Dñs Indā traditorem diu
 tacite tolerauit, quod eū aper
 té non corripuit, donec intātū
 ei⁹ iniquitas creuit, quod per
 se patenter erupit; quæ quādiū
 latuit, licet in se lethalityt et
 grotanit, tamē alijs nō nocuit,
 & ideò irreprehensibiliter po
 tuit tacitè tolerari. Nam dicit *Matth*
 Dñs in Matt. Sinite vtraq; cre- *15*
 scere vsq; ad messē, idest ziza-
 nia cum tritico. Et in Apoc. di *Apoc.*
 citur. Qui in sordib⁹ est sordet vlt.
 cat adhuc. Debet tamen talib⁹

(vbi

Matth
25

Isa. 17

(vbi potest) cautè caberi ab occasione peccandi, & in cōmuni moneri debent, vt resipiscāt iuxta illud. Væ homini illi, per quē fili⁹ hominis tradetur. Sed cum ad tam singulare facinus nō potuisset Indas subito prouisū, nisi diu paulatim in deterius semper prolapsas, apparet eū a Dño in malo statu diu occulte tolleratū. Ego tacens & quasi non videns. Talis ergo dissimulatio in corde rectoris multa discretione indiget vt in neutro deniet a iusto. Ethęc est gēma secundi ordinis secūda in pectore sacerdotis. Tertij offendunt grauiter aperte & non recipiunt debitam correctionem

rectionē, vel ficti recipiūt, quia
 non emendantur, & alij ex eis
 fiunt deteriores, vel scandali-
 zantur de ipsis, vel imitari eos
 incipiunt si vident eos impunē
 peccare, volentes sibi parce, si
 cut illis parcitur. Vbicumq; er-
 go quatuor illa cōueniunt, sci-
 licet grauitē apperte pecca-
 re, & non esse spē correctionis
 propter obstinationē, seu inue-
 teratā mali consuetudinem, &
 alios infici per eius exēpiū, vel
 scandalizari quia talia toleran-
 tur, quid restat, nisi vt ovis
 morbida abijciatur, & mem-
 brum putridū præcidatur, ne
 sana inde inficiantur, & corrū-
 pantur? Vnde dicit Apost. ad *Gal. 5.*
 Galat.

Galat. 5. Vtinā & abscindātur,
 qui vos conturbant. Et ad Co-
 rint. Auferte malū a vobis met
Cor. 6. ipsis. Quod si infidelis discedit
Luc. 13 discedat. Et Luc. dicitur. Succu-
 de ergo illā idest ficum infru-
 ctuosam, vt quid etiam terrā
Mat. 6 occupat? Et Mat. Omnis arbor
 quæ non fert fructum bonum,
Nume. excidetur. Et in Num. Præci-
 pe filijs Israel, vt eijciant de
 castris omnē leprosum, & qui
 semine fuit, pollutusque est su-
 per mortuo, ne cōtaminēt ea,
 cum habitauerint vobiscū, &c
 Ad ista tamen non habent im-
 petu ferri, sed maturo consilio
 prudentum, & spiritum Dei, &
 donum consilij habētium. Om-
 nia

nia cum consilio fac, & post fa^{Eccles.}

Et non pœnitebit. Et in Matt³²

Qui scandalizauerit vnum ex^{Matth.}

pusilis istis, qui in me credunt, ¹⁸

expedit ei, vt suspendatur mo

la asinaria in collo eius, & de

mergatur in profundo maris:

hoc est cuius vita in habitu re

ligioso magis scandalizat sim

plices, quam edificet, expedit,

vt foris miss⁹ sol⁹ dānetur, quā

per eū sacra religio cōtamine

7. Tertius ordo versatur cir

ca negocia quæ per prælatum

sunt disponenda, quorum alia

expedit, vt alijs disponēda cō

mittat, alia per se ipsum dispo

nat, alia præcidat, & remoueat

quantū potest. Sic Christus cō

H,

mi-

misit alia discipulis procuranda, vt Iudæ loculos sibi met retinuit prædicationis, & curationis officiũ, vt patet in Luc.

Luc. 12 Requisit⁹ enim vt inter fratres quosdā hæreditatē dinideret.

Nota. Respondit. Homo quis me cōstituit iudicem, aut diuisorem inter vos? Exteriora, & tēporalia corporalis necessitatis officia, si per se ipsũ voluerit actu disponere, impeditur ab interiorum, & meliorum promissione, quia sparsus ex se mētis oculus minus videt interiora & necessaria saluti. Vnde in

Ex. 18 Exod. dicitur: esto tu populo in his, quæ sunt ad Deum, & leuius feres, partito in alios one

re, scilicet leuiorum, & in Act. *Act. 9*

Non est equum nos relinquere
verbum Dei, & ministrare mē-
fis, &c. Si alios nō haberet qui
bus curā exteriorum commit-
teret, potius deberet ab alio
fraudē in tēporalib⁹ pati, quā
ipse prælatus in talibus occu-
paretur, exemplo Christi, qui
sciens Iudā esse furem, tamen
permisit eum exteriora procu-
rare iuxta illud. Fur erat, & lo-
culos habebat, & ea, quæ mit-
tebantur, portabat. Hoc est cō-
tra illos, qui facilius inueniūt,
quibus curā animarum cōmit-
tant quā rerum suarum tempo-
raliū, cum incōparabiliter ma-
ius sit dispendium periclitari

*Nota
pro-
prium
officiū
Recto-
ris.*

animas, quam res perire. Spiritu-
alia vero, & quæ ad salutem
necessaria sunt, & profectum
virtutum principaliter debet
animarum custos, & rector sibi
met curanda retinere, cum hæc
sint de substantia officij pasto-
ralis, & de his maximè sit in iu-
dicio rationē Dño redditur⁹.
Hæc sunt, qualiter regula stu-
diose seruetur, & alia statuta,
& ordinis disciplina. Itē quod
pax, & dilectio sit inter fratres
Itē ad ipsum pertinet consciē-
tias singulorum agnoscere, &
de quibuslibet perplexitatib⁹
expedire, pericula peccatorū
prouidere, & præ cauere, mone-
re fratres, ut proficiant; corri-
gere

gere corrigenda, elucidare dubia, informare singulos, qualiter officia sibi commissa congruè administrent, quo & fratribus prout conuenit sufficiant, & conscientiam non offendant. Vbi vero non pòt hominibus satisfacere, nisi cum offensa Dei, ibi seruetur ad Deum, obedientia, & ad homines patientia, & dicamus cum Petro. Obedire oportet Deo, magis, quam hominibus. *Act. 4.* Prælatus verò gerit vicem capitis in corpore fraternitatis, vt cum alia membra dedita sunt actionibus sibi còpetentibus, caput omnibus praesidendo prouideat quasi omnium sensum capax & omnia regens, &

sensum, & motū omnibus trā-
 smittens per iussiones, vel con-
 cessiones sanctæ obedientiæ,
 quasi quorūdam cōpaginatio-
 ne neruorū. Vnde & caput sin-
 gulari actione non occupatur,
 vt vacet omnium membrorū
 prouisioni. Omnib⁹ enim pro-
 ficat, pro omnibus audit, odo-
 rat, gustat, & loquitur. Sic &
 prælatus sibi cōmissis. Ipsi e-
 nim peruiigilant quasi rationē
 pro animabus vestris redditu-
 ri, ait Apost. Superflua verò, &
 non necessaria saluti, vel profe-
 ctui animarum negocia expe-
 dit præcidere, & tā a se, quam
 a fratribus (quantum opportu-
 ne poterit) remouere. Cū enim
 prop

Hebr.

propter temporis breuitatē,
 & diem malitiā vix necessarijs
 sufficiamus disponendis, si su-
 peruacuis, & alienis volumus
 occupari negotijs, negligimus
 vtiliora, & meliora, cum distra-
 ctus anim⁹ ad plura, fit minor
 ad singula prouide peragenda
 Inde fit aliquoties cum prala-
 ti, & religiosi nimis se exterior-
 ribus occupationib⁹ implicāt
 edificiorū, librorū, causarū, &
 aliorū, quib⁹ fructuosius care-
 rēt, vt nō solū meliora interim
 negligant, sed etiam conscien-
 tiam saepius inquinent, & ex
 usu exteriorū tenebrescat ocu-
 lus mentis ad contēplationem
 spiritualium, & internorum, &

Nota

de plo-

radum

statum

in quē

seconij

cū prae

latus a

liquan

do.

repescat ad desiderium superiorum. Sicut enim humores noxii affluunt, ubi fuerit in corpore læsio, nisi cautè remoueantur, ne fiat ibi tumor, vel vlcus, ita & negocia crescunt ad extinctione spiritus, qui se eis acquieuerit occupari. Ideo discretio prælati debet provide prospicere quid ex quolibet euentu possit consequi, & quæ negocia admittere, vel quantum expediat ea exequi, circumspicere rimari. Ait enim sapiens: fili ne in multis sint actus tui, qui sarcinam satis grauem portat, imprudens est, si adhuc onera plura sibi portanda imponit, quibus potest opportune care
re.

Eccle.
II.

re. Super omnia vero debet se
metipsum rector circūspicere,
ne alijs prouidens se ipsum ne
gligat, ne alios saluans, se ipsū
in periculum demergat. Quid
enim prodest homini si vniuer
sum mundum lucretur, animæ
verò suæ detrimentū patiatur?

Matth
16.

8. Hic est quartus ordo gē
marum triplici circumspectio
ne, quasi preciosorum trium la
pidum ornatu cōplendus. Ait
enim Ioan. Videte vos metip
sos, ne perdatis quæ operati
estis (supple in alijs) sed vt
mercedē plenā suscipiatis. Vna
circumspectio sui versatur cir
ca conscientię ierentatē, vt
illa semper secura sit, & mūda.

2. 10.
cp.

Hs

Secu-

Secura sit, vt nihil velit, agat,
iubeat, vel permittat illicitum
& indecens, professioniq; suæ
contrarium, in quo peccatum,
sen scandalum deprehendatur
Munda, vt de bonis quæ facit,
vel promouet, gloriâ ab homi-
nibus non captet, nec sibimet
ex inde immoderate placeat.
Soli Dei beneplacitū in om-
nibus quærens, vt quæ pro eo
facit id est vice Dei, etiam pu-
re faciat propter eum, & ipsi^o
amorē. Si oculus tu^o simplex
fuerit, totum corpus tuum lu-
cidū erit, hoc est si intuitus in-
tentionis purus fuerit charita-
te, totū corpus bonæ operatio-
nis dignum erit premio lucis

Mat. 6

eter

eternæ. Si autem nequã fuerit,
 &c. Scrutetur ergo consciẽtiã
 suam sollicitè diiudicans quid
 egerit, quid omiserit de agen-
 dis, & quo sine bona fecerit, &
 de malis doleat, & confiteatur
 & corrigat, & caueat, de bonis
 vero non in se, sed in Dño glo-
 rietur cū Apost. qui ait. Si nos-
 metipsum diiudicemus, non
 utique iudicemur. Qui pul-
 uerem ab alijs detergit, vix po-
 test transire, nisi & ipse pulue-
 re respergatur, quẽ etiam in se
 detegere necesse habet iuxta
 illud Medice cura te ipsũ. De
 bonis verò quæ facit lætetur,
 ut inde nõ extollatur, æstimãs
 quod non propter se, sed prop-
 ter

I. Cor.

II.

Luc. 4.

ter alios, quibus præest, Deus
 dederit ei benefacere, vel dice
 re, vel sentire. Alia circumspe
 ctio sui versatur circa extero
 res mores, & verba, quib⁹ op
 portet eum alijs magis, quam
 sibi met deservire. Quenim
 pluribus cogitur vivere ad exē
 plum, & satisfacere singulis, &
 omnib⁹ placere, multa indiget
 discretione, vt medium valeat
 tenere, ne sit nimis tristis, vel
 hilaris, nimis seuer⁹, vel lenis,
 nimis socialis vel alien⁹, nimis
 tacitus vel verbosus, nimis du
 rè loquens, vel blande, nimis ri
 gidus, vel remissus, nimis saepe
 cum hospitibus, vel rarò, nimis
 laute reficiens, vel tenuiter, ni
 mis

mis facta fratrum obseruans,
 vel dissimulans, nimis fouens
 aliquos, vel alios paruipendēs
 & similia. Cum ergo non pos-
 sit, semper tenere quod de om-
 nibus placeat, minus tamē de-
 uiat, si ad benignitatis partem
 pl^o declinat, per quā redditur
 subditis magis amabilis, ob
 quā ei libentius obtēperēt, &
 audacius ad eum recurrunt in
 quibus indigēt, & alacrius imi-
 tantur. Ipsa enim potestatis au-
 ctioritas facit eum satis timen-
 dum subditis, & si huic iungit^r
 austeritatis seueritas, pauidis
 fit mentibus onerosa. Vos autē
 cū austeritate imperabitis eis,
 & cū pōa, & disperse sunt oues

Ex ch. mea dicit Dñs , &c. Noli esse
34. quasi leo in domo tua, subuer-
Eccl. 4 tens domesticos tuos. Hinc est
 quod spe summus princeps pa-
 storum Dñs Iesus tantā nobis
 benignitatis charitatem exhi-
 buit, v. se nobis faceret amabi-
 lē, & ita imitabilē, & per amo-
 rē suę humanitatis traheret ad
 amorē, & cognitionem suę Di-
 uinitatis, vt dū visibiliter Deū
 cognoscimus per hunc in inui-
 sibilium amorē rapiamur. Sic
 & Vicarius Christi prælatus ad
 hoc maxime studeat a subditis
 diligi, vt sic facilius trahat eos
 ad amorē Christi. In omni ta-
 men dubio semper magis incli-
 net se ad illud quod secundū

veritatis iudicium, virtuti cha-
 ritatis, & humilitatis, & pro-
 fessæ puritati magis consonat,
 & euangelicæ perfectioni. Vlti-
 ma etiâ ipsa discretio (quæ cæ-
 tera omnia diiudicat) circum-
 spiciat se ipsam, ne ei contin-
 gat, vt oculo corporis, qui cū
 alia videat, non videt seipsum
 videlicet, ne plus sapiat, quàm
 oportet sapere, ne plus sibi cre-
 dat, quàm expedit, ne sit sapiens. *Ex lib.*
 in oculis suis, quia teste beato *25. mor*
 Gregorio sicut subditorum tē- *c. 14. in*
 tatio est reprehendere in præla- *sine, &*
 tis quod in multis non rectè *fusus*
 agant, ita prælatorum tētatio *lib. 34.*
 est, quod se cæteris sapiētiores *ca. 18.*
 estimāt. Vnde dicitur. Vidiſti *Prone,*
 ho *16.*

hominē sapiētē sibi videri, magis illo spē habebit stult⁹. Stultus enim sibi met non confidēs quærīt consiliū a sapientib⁹, ne decipiatur, ille autē dum de se plus quam debet, præsūmit, etiā vbi errat, rectē se plerūq; sentire deceptus putat. Inter omnes autē tentationes videtur ista periculosior cuiq; Christiano, scilicet proprio sensu nimis inniti. Cum enim nemo reperiatur ita perspicacis intelligentiæ, quin possit in aliquibus falli, qui hoc totum, & solum reputat iustum quod ipse senserit, astuto aduersario ad varias seductiones sub specie boni liberū aditum pandit

Ait

Ait enim Psal. sedet cum diui- **Psa. 9.**

tibus in occultis, vt interficiat innocentem. Ibi enim libenti^r insidiatur, vbi maiores meritorum diuitias cernit inquiri, vt ibi innocentem inquirat, & occidat, vbi se Deo magis obsequium præstare sperabat. Vnde cautum est semper rectori consilia libenter audire, & humiliter quærere. Et in hoc triplex humilitas consistit, primo si alij idem sentirent, quod & ipse, securior est, quod non decipiatur. Secundo quicquid fecerit cum prudentium cōsilio si aliquid inde euenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quam si de suo tātum sensu id

fecisset. Tertio quod saepe in merito humilitatis talis. Deus dat ei agnoscere per se, vel alium quod ante nō intellexit.

Exo. 8. Hinc Moyses, cui De^o facie ad faciem loquebatur, consilium Petro socii sui gratum habuit & seruaui. Hinc Apost. Paul^o Spiritu sancto repletus, Euangelium quod per reuelationē Iesu Christi didicerat, ipsius in finctu ascendit Hierusalem cū

Gal. 2. Petro, & Ioāne, & Iacobo co-
postolis suis se cōtulit, vt esset securior in prædicando, cū ab eis nō discordaret, & exemplū per hoc daret fidelibus prælati-
tis consilium requirendi. Om-

Ecc-32 nia cum consilio fac, & post factum

Etum non pœnitebis, ait scrip *Nota*
tura. Aliqui vero cum ad ofi- *pecu-*
cium regiminis assurgūt, ita se *liarem*
continuo repletos sp̄ritu sciē *defectū*
tiæ reputant, vt omnia anteces *Trela-*
forum suorum facta stulta iudi *torum.*
cent, & peruersa, alij verò ecō
trario cum ab eodem absoluū
tur officio, quæcumque succes
sores eorum faciunt, simili mo
do condemnant, non attenden
tes, quod sicut ipsi aliorum fa
cta deprimūt, ita eorum facta
alij possunt desp̄icere. Huic di
cit Isa. Væ qui spernis, nōne &
ipse sperneris? Nullorum enim *Isa. 33.*
facta tā studiosè solēt ab alijs
obseruādo notari, sicut illorū,
qui aliorum facta sæpè diindi
cant,

cāt, si forte in quo ipsi alios arguunt, reprehensibiles deprehendātur, sunt enim duo genera hominum quorum consilia prudēs rector nō facile debet recipere, scilicet adultores, & detractores, primi istorū seducunt eū, vt magis de se, quā expedit, præsumat: iuxta illud Qui beatum te dicunt, ipsi te decipiunt, & viā gressuum tuorum dissipāt, ne de te vera sentias in humilitate proprię cognitionis. Secundi inducunt eū, vt peius, quam habet de alijs, suspicando, sentiat, & sæpe innocentes condemnet, & prius quam veritatem rei plenē cognoscat, dicente Scriptura. Au

res principum simplices, & ex *Hester*
 sui natura aliud estimâtes, cal 16.

lida fraude decipiuntur. Et ma-
 lis quorundâ suggestionibus
 regum studia deprabantur vt
 eos, qui credita sibi officia di-
 ligenter obseruant, & ita cun-
 cta agunt, vt omni laude sint
 digni, mendaciorum cunicu-
 lis conetur subnertere, &c. Cû
 autem tribus de causis soleat
 requiri cõsiliũ, scilicet prop-
 ter emédationem, vt discatur
 de quo dubitatur, propter au-
 ctoritatẽ, vt magis habeat vi-
 goris, quod per tales consultũ
 fuerit, & propter pacem, ne ha-
 beant aliqui occasionem mur-
 murandi. Propter primam cau-

sam consulendi sunt prudentiores, propter secundam nominationes, & propter tertiam omnes, ad quos negotium pertinere videtur. Sed quia singulalia sine numero sunt, in quibus discretio est necessaria, non potest dari certa, & communis regula, quæ valeat pro omnibus

QVOD SEXTA PRÆ-
latorum ala est deuotio ad
Deum. Cap. VIII

Sexta & vltima ala sine qua reliquæ perfici non valent maximè est necessaria: vt sit deuotus ad Deum, per quam zelus iustitiæ accenditur, pietas compassionis in-

fun

funditur, patientia roboratur,
 exēplum bonum conditur, dis-
 cretio clarificatur. Hæc est vn-
 ctio spiritus, docēs de omnib⁹
 quæ expediunt saluti. 1. Ioan. 2
 Vos vñctionem habetis a Spi-
 ritu sancto, & nostis omnia; &
 non necesse habetis, vt aliquis
 vos doceat, sed sicut vñctio ei⁹
 docet vos de omnib⁹, deuotio
 mentem illuminat ad cognos-
 cendum, quid sit melius. Ioan.
 14. Docebit vos omnia sugge-
 ret, &c. inflāmat ad appetendū
 bonum Eccl. 24. Qui edunt me
 adhuc esurient: & qui bibunt
 me, &c. Roborat ad perficien-
 dum. Deus est enim qui opera-
 tur in nobis, & velle, & perface-

re pro bona voluntate : facit
 horrere peccata. Psal. 108. Ini-
 quitatem odio habui. Apoca.
 10. Liber comest^r dulcis gustu,
 amaricat vētre. Actiones or-
 dinat ad virtutes. Cāt. 2. Intro-
 duxit me rex in cellā vinariā,
 ordinavit in me charitatē: Mo-
 res exterius cōponit in verba.
 Thob. 3. Numquam cum luden-
 tibus miscui me : neq; his, qui
 leuitate ambulant. Scientiam
 fidei dulcem reddit. Eccl. 6. Sa-
 pientia enim secundum nomē
 suum est, id est, sapida scientia.
 Spē in fiduciā erigit. Rom. 8.
 Ipse Spiritus sanctus reddit te-
 stimonium nobis, quod sumus
 filij Dei. Amōrē Dei accendit.

Rom.

Rom. 5. Charitas Dei diffusa
 est in cordibus nostris per Spi-
 ritum sanctū qui datus est no-
 bis. Deo familiarē efficit Exod
 33. Loquebatur Dñs cum Moy-
 se sicut homo loqui solet ad a-
 micum suum. Dat fiduciā im-
 petrandi petita. 1. Ioā. 3. Fidu-
 ciā habemus ad Deū, vt quod-
 cumq; petierimus, accipiem⁹.
 Orationem impinguat Psal. 19
 Holocaustum tuū pingue fiat.
 Eccl. 38. Impingua oblationē.
 Piū & affectuosum facit, Sap.
 7. Suavis: humanus: benignus
 est spiritus sapientiæ. Cor hu-
 miliat. Isai. 57. Super quem re-
 quiescet spiritus meus nisi su-
 per humilem, &c. Oleum spiri-
 tum

tum premit in olla feruēte. Cōtra aduersa constantiam præstat. Psal. 26. Dñs illuminatio mea, & salus mea; quem tñcibo? 7. Rom. 8. Quis nos separabit a charitate Christi? Omnia opera bona delectabilia facit. Sapi. 8. Non habet amaritudinem conuersatio illius nec tædium: sed lætitiā & gaudiū. Mentem in superna eleuat. Si direxerit ad Deum cor suum: Spiritum eius, & flatum ad se trahet. Mundū vilescere facit Eccl. 1. Vidi quæ fiunt cuncta sub sole, & ecce omnia vanitas. Desiderare cogit Phil. 1. Coarctor e duobus. Desideriū habēs dissolui, & esse cū Christo.

sto. Peccata delet, & penas peccati. Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Merita sublimat. Sap. 8. Si diuitiae appetuntur, quid sapientia locupletior, quae omnia operatur. Proximos maxime edificat Ecl. 45. Offerre illi incensum dignum in odorem suauitatis. Cor. 2. Christi bonus odor sumus. Daemones fugat Thob. 6. Fumus eius extricat omne genus Daemoniorum. Angelos inuitat & Sanctos Psal. 63. Praeueniunt principes coniuncti psallentibus. Thob. 12. Quando orabas cum lacrymis, &c. Haec & multa alia deuotionis gratia confert, ideo praecipue

puè rector animarū studiosus
esse debet eā habere per quā
semper informetur, quid fa-
ciat: adiunetur vt possit: con-
seruetur ne deuiet. Non enim
pro se solum orare necesse ha-
bet, sed etiam pro illis qui si-
bi cōmissi sunt, quos non suffi-
cit sine diuino auxilio custodi

Ps. II 6 re. Psal. Nisi Dñs custodierit ci-
uitatem, &c. Est enim Prælatus
mediator inter Deum & subdi-
tos, vt sicut negotium Dei ge-
rit apud illos docendo, corri-
gendo, sursum agēdo; ita etiā

Nota. negotia eorum studeat apud
Deū fideliter promouere, pla-
cando, gratiam impetrando,
& conseruādo a malo. Deut. 5.

Ego

Ego sequester, & medius fui in
ter Deum & vos.

2. Alia autē est deuotio cō
munis: alia specialis, alia assi-
dua. Cōmunis in diuinis offi-
cijs; specialis in orationibus;
assidua in omnibus agendis.
Circa officia diuina triplicem
debet habere diligentiam de-
uotionis scilicet, vt omnia fiāt
ordinate & non cōfusse, & sine
hæsitacione: vt quisq;
deputatum ministerium con-
grue exequatur. Cor. Omnia
honeste, & secundum, ordinē
fiant in vobis. Para. 25. David
& omnis exercitus segregau-
runt in ministeriū Dñi qui pro
phetauerunt in citharis, psalte
rijs,

1. Cor.

14.

2. Par.

25.

rijs, & cymbalis secundum numerum suum dedicato sibi officio seruientes. Itē vt strepue, & non pigre, seu desidiose op^o Dñi, scilicet diuini cultus officium peragatur. Hier. 48. Maledictus qui facit op^o Dei fraudulēter. Itē vt deuote, & reuerenter sine aliqua dissolutione & strepitu distincte, & attente diuina officia persoluantur; sicut in conspectu Angelorum, & in præsentia Dei. Eccl. 39. In omni corde, & ore collaudate & benedicite nomen Dñi.

3. Officium enim diuinū in Ecclesia Spiritus sanctus ordinauit fieri quinque de causis. Primo propter imitationē celestis

lestis concentus, quo Sācti, &
 Angeli in cœlo assidue in præ
 sentia Dei eius laudibus sunt
 intēti. Psal. Beati, qui habitāt Ps. 51.
 in domo tua Dñe: in sæcula sæ
 culorū laudabunt te. Cū enim
 secundum promissionē suam,
 Matth. 28. Ecce ego vobiscum
 sum omnibus diebus vsque ad
 consumationē sæculi: hic dig
 netur Christus nobiscum esse
 veraciter, tam sacramētaliter,
 quā spiritualiter: dignum est
 nos ei pro modulo nostro ali
 qualem exhibere reuerentiam
 honoris, & laudis iuxta exem
 plar similitudinis cœlestis, vt
 ei & si non continue, sicut illi
 cœli cantores, saltem interpo
 late

late pro nostra fragilitate psal-
lēdo alacriter assuitamus, imi-
tantes illā, quæ sursum est. Hie-
rusalem matrē nostram. Gala.

Gal. 4. Secundo vt beneficiū Dei me-
mores certis horis gratias pro
his laudādo, & horando ei, in-
giter referam⁹, qui natus in no-
cte ex Maria virgine, mane iu-
dici passurus assuititur: dilucu-
lo resurrexit: hora tertia flagel-
latur, & post spiritum sanctū
missis Apostolis: sexta crucifi-
xus: nona in cruce pro nobis
mortuus: vespere cœnās corpo-
ris & sanguinis sui nobis sacra-
mēta tradidit: & completorio
sepultus est. Missarum autem
celebratio non tātum eius no-
bis

bis passionis mysteriū memo-
randum ingerit, sed præsentie
sue gratiam exhibet, & sub for-
ma sacramenti nos se ipso spi-
ritualiter pascit. Si ergo iustū
est nos horum nunquam obli-
uisci: ita expedit ea semper re-
colore certis horis. Isa. 63. Mi-
serationū Dñi recordabor: lau-
dem eius super omnibus, quæ
reddidit nobis. Tertio ut nos-
metiplos sic assidue ad deu-
tionem excitem⁹; & ignē amo-
ris Dei per hoc nobis, ne per
desidiam, seu alias occupatio-
nes tepescat, continue reacce-
damus. Leuit. 6. Ignis est iste
perpetuus qui nunquam defi-
ciet: quē nutriet Sacerdos in

K

alta;

altari subiiciens manè ligna. Ignis est deuotionis feruor, qui semper in altari cordis ardere debet; quem sacerdos deuotus semper subiiciendo ligna diuinę laudis debet nutrire, nequando extingatur, Ps. 33. Benedicā Dñm in omni tēpore, &c. Quarto, vt simplices fideles qui per se nesciunt certa orandi tempora eligere, per hoc ad orationis studiū affuefaciamus; vt saltem tunc ad Ecclesiā oraturi conueniant, quādo ibidem diuinę laudis officia persoluuntur: & vt minus afficiantur tædio ibi persistēdi, quādiu corā se vident clericos celebrare diuina. Luc. i.

Om-

Omnis multitudo populi erat
 foris hora incensi. Multi enim
 rudes vix vnquā se orationi of-
 ferrēt, si foris nō certis tēpori-
 bus in Ecclesiam ex consuetu-
 dine ad diuinorum celebrationē
 ordinarie vocarentur. Quinto
 propter decorem religionis
 Christianæ, quia decens est, &
 congruum, vt si Iudæi, & Gēti-
 les, & quidā hæretici quādoq;
 conuēticula sua faciunt: & sua
 prophana ibi cōmertia cele-
 brant, & ritus suæ perfidiæ ob-
 seruant, multo dignius, qui ve-
 ra & sacrosancta habent sacro-
 rum mysteria, & ea celebranda
 & veneranda sæpe conueniāt,
 & debita conditori suo laudū

solēnia persoluant; quibus, & gratiā Dei ampliorem mercētur, & vitam eternam, & quib⁹ alliciātur simplices ad religionis sanctę reuerentiam, & amorem. Eccl. 47. Dedit in celebrationem decus, & ornauit tempora, &c. Inter omnes ergo exteriores obseruātiās maior debet diligentia diuino officio adhiberi; vt sicut dictū est ordinate fiat, strenuē, & deuotē. Alia enim tēpora facimus pro Deo in hoc autē assistim⁹ Deo & loquimur eum, & nos ipse simul & pro nostris necessitatibus eius auxilium postulamus

4. Specialis deuotio consistit in orationibus priuatis, in fami-

familiaribus vocalium orationū recitationibus, Psalmorū, Litaniarum, & aliarum orationum; quas in secreto quisque per se extraordinarie ruminando persoluit. Matt. 6. Cum oratis dicite Pater noster. Item in sacris meditationibus, cū quis ante mentis oculos recolligit peccata propria, & miseras, & futura supplicia, vel beneficia Dei generalia, seu specialia; & passionem Christi, & bonitatis eius dulcedinem, & promissa repromissa; vt ex his concipiat deuotionis affectum, timoris, vel amoris Dei, desiderij, mœroris, vel gaudij spiritualis, Psal. 36. Meditatus sum

nocte, cum corde meo, &c. Itē
 in pijs erga Deū affectibus, &
 lacrymis, & suspiris, & sanctis
 desiderijs, & ineffabilibus mo-
 tibus cordis; in iubilis, excessi-
 b², & raptu, & absorptione spi-
 ritus in Deum: quo adhærens
 Deo vnus fit spiritus cū eo per
 purā intelligentiæ lucē, & cog-
 nitionem Dei, & amoris eius
 ardorem, & glutinosam fruēdi
 inhæsiōem. Rom. 8. Ipse spiri-
 tus postulat pro nobis gemitu-
 bus. Quos si Prælatus præpedi-
 tur varijs curarum diltraēti-
 onibus speciali deuotioni sapi-
 intēdere: saltem interdum cū
 opportune valet quasi furtim,
 & raptim ad orationis studiū

Nota

se conferat, ne omnino refrigeret, ne in disfluetudinem orandi veniat: ne Deo alieno efficiatur, ne gratia diuina propitiationis ei quasi insensibiliter subtrahatur: Vnde Moyſes cum per populi negotia exterius vexaretur, crebro in tabernaculum foederis ad Dominum recurrit, familiare ipsius colloquium ibi expetens, quo intrinsecus in spiritu reficeretur. Dominus quidem diebus praedicans turbis, noctibus in orationibus solus pernoctauit: & licet parua detur mora preloato orandi, tamen quia pro alijs debet ex officio orare: datur ei quandoque propter alios copiosior orandi gratia, ut qui-

bus prodest agēdo, possit etiā orando prodesse, tantum non negligat quærere: ne abiciat cum offertur, ne ex merito ingrati- tudinis ab eo gratia elō- getur.

*Tri-
plex de
uotio
prela-
torum.
Tf. 15.*

5. Assidua deuotio semper ei debet adesse sicut & quibuslibet proficere volentibus in religionis virtute. Et ipsa triplex est: vna est ingis memoria Dei ante oculos cordis. Psal. Prouidebam Deum in conspectu meo semper. Oculi mei sēper ad Dñm, &c. In omni loco, & tempore semper debet homo studere Deo intendere, quasi sit coram eo per mentis intuitum. Vnde solebāt dicere
Elias,

Elias, & Eliseus, 3. Reg. 18. Vi-
 nit Dñs, in cuius cōspectu sto:
 sicut enim Angeli quocumq;
 mittantur, tamen a diuina con-
 templatione non recedunt,
 ita homo virtutis, pro suo pos-
 se semper Dei memoriā a suo
 corde non remoueat. Vnde si
 aliquando contigerit, semetip-
 sum inde redarguat, Ber. Om- *In spec*
 ne tempus quod de Deo non *monac.*
 cogitas, puta te perdidisse; nā *prope*
 & si profunde nō possis cogi- *ficm*
 tationem tuā semper in ipsum
 defigere meditando, saltē me-
 morando, cordis intuitum in
 eum dirige, & cum datur op-
 portunitas, ipsa memoria in
 meditationem, seu orationem

formetur: sicut qui materiam
formandæ imaginis secum cir-
cunfert, vt cum habuerit op-
portunitatē, aliquid in ea scul-
pendo operetur.

6. Alia est continuum stu-
dium Deo placendi, in omni a-
ctiōe, vel locutione, vt sem-
per quasi in eius præsentia ca-
ueat vnde ei displiceat, & do-
leat si forte fecerit, & studeat
in quo & qualiter ei possit ma-
gis. 2. Cor. 5. Cōtendimus siue
absentes, siue præsentēs place-
re illi. Omnes enim nos mani-
festare oportet ante tribunal
Christi. Semper enim debet
religiosus se gerere, quasi in
proximo sit tribunali summi

iudicis præsentandus. Luc. 12.

Estote parati quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Omnia nostra videt quæ facimus, & sicut non obliuiscitur bonorum operum ad præmiandum ex diuturnitate temporis, ita nec malorum ad puniendum, nisi per pœnitentiã diluantur Eccl. 23. peccator cõtemnens animam suam, dicit. Nemo circumspicit me, quem vereor? Delictorum meorum non memorabitur altissimus; & non intelligit quoniam omnia videt oculis eius. &c.

7. Tertia est: omnia agenda oratione saltem mentali præuenire: ad omnes euentus oratione

tione se præmunire, omnia be-
 neficia gratiarum actione pro-
 sequi, ac laude diuina, agenda
 petat a Domino sibi salubriter
 inspirari, euentum dirigi ad sa-
 lutis profectum, beneficia au-
 geri, & conseruari. Sicut enim
 nauta præuidēs tempestatem,
 festinat sæpius ingredi portū
 securum; ita religiosus ad ora-
 tionis portum continue confu-
 giat, vbi omnes periculorum
 collusiones euadat, & in omni-
 bus agendis semper plus ora-
 tioni fidat, quam propriæ in-
 dustriæ vel labori. 2. Paral. 20.
 Cum ignoramus, quod agere
 debeamus, hoc solum habem⁹
 residui, vt ad te oculos nostros
 diri

dirigamus; videlicet in oratione. Psalm. sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum. His igitur & alijs pen- nis Ecclesiasticus Seraph. id- est Prelatus spiritualis Domi- no sedenti super solium excel- sum, & eleuatum, ornatus as- sistat: quarum primas duas su- per caput eleuet, medijs dua- bus corpus & pedes cōtegat; vltimas duabus, in latum, & in- altum volet: vt zelum eius nō humanæ laudis feruor depri- mat, nec compassionem eius carnalis inclinet affectus: sed sursum recta intentio sustol- lat: & fraternæ charitatis pie- tas in altum erigat p̄pter re- tribu-

Ps. 118 tributionem supernam. Psalmi.
Inclinani cor meum ad facien-
das, &c. Patientia vero & vita
exemplaris contegant eum a
perturbarionum iaculis, & a
nuditate inopiæ meritorum,
quibus quasi armis defendat-
ur, & quasi sacris vestibus a-
dornetur. Isai. 52. Induere for-
titudine tua Syon, induere ve-
stimentis glorię tuę. Circum-
pectione vero vbique circum-
uolet videndo, quid & quali-
ter sit agendum; & deuotionis
studio quę sursum sunt quęrat,
vbi Christus est in dextera Dei
sedens sublimis volatu ad ip-
sum accedens. Licet autem
omnes, qui pręsunt animabus,
has

has virtutes non possint omnes æqualiter habere, tamen omnino necessarium est eis aliquatenus non carere, tam pro fructu ædificationis illorum, quibus præsent, quam propriæ salutis profectui. Quilibet etiã religiosus, qui se ipsum habet regere, & de sui ipsius regimine rationem Deo est redditurus in extremo examine, his alis & pennis, quantum sibi met indiget, debet adornari, & in superna subleuari; vt sit feruens in iustitia compatiens proximis propter Deum, patiens in aduersis bono exemplo alios ædificans, circumspectus in omnibus, & super omnia Deo per
ora-

160

orationis studiū familiariter
adhærens : qui eum in omni-
bus protegat, dirigat, & pro-
moueat, & tandem ad cœle-
stia euolare faciat . Quod
nobis præstare dignetur

Iesus Christus .

Amen.

F I N I S.

Biblioteca Libreria de Sta Barbara
A la Puerta

\$190-

